

Suomalaisen
Kirjallisuuden
Seuran
Toimituksia.

---

2. Osa.

2. N:o.

HELSINGISSÄ, 1835.

Präntäty S. C. Grenckellin ja Pojan tykönä.

Enomolapten

Ritikalit Hairi R

Enomolapten

Imprimatur:

C. E. EKELUND.

Enomolapten

Kalewala

taikka

Wanhoja Karjalan Runoja

Suomen Kansan muinosisista
ajoista.

---

2. Osa.

HELSINGISSÄ, 1835.

Präntätty J. C. Frenckellin ja Pojan tykönä.

R a l e m a

1811

1811

Journal de l'Assemblée Nationale

Assemblée Nationale

1811

Assemblée Nationale
1811

Seitsemästoista Runo.

Lemminkäinen kuulee wäen Pohjolan pitohin jou-
tuwan. Pani kowin pahaksi, kun itse kutsumatta
oli. Lähtee kotia ja alkaa kuitenki valmistellute.
Kieltää lähtemästä äiti, monta surmaa matkalla,
monta perillä pojaansa pelkääwä. Ensiksi häntä
tulisen kokon wahtoawan, jos siitä selwittäisihen,
tuliseen hautaan saawan. Siitäki päässeen kää-
mejoukolta Pohjolan kujilla elikkä susilta ja kar-
huilta pihalla surmattawan, pääkallon seipähän
nenään pantawan. Wähän näistä huoliwa lähtee
aiottuansa Lemminkäinen monta neuoa ja warotus-
ta, miten oletellute, emolta saanut. Waeltaa,
pääsee surmista, tulee Pohjolaan. Sano Pohjo-
lan emäntä pahoin sattuneen, kun jällempätä ei
tullut, juomien vielä panematta, ruokien keit-
tamättä olewan. Kysyy Lemminkäinen mintäpä
häntä ei häihin kutsuttu ja waatii ruokaa ja juo-
maa. Tuoaan wanhaa pilautunutta juomaa, jon-
ka Lemminkäinen rikoista ja eläwistä puhistanut
juopi. Pyytäi parempata. Pohjolan isäntä ei e-
nämmin suatsewa Lemminkäisen ylpeyttä alkaa
häntä laulamalla surmata. Kun mitänä ei sillä

woittanut, niin waati häntä miekoille. Käyään ulos, aletaan miekkain miteltäpä tapella, jossa Lemminmäinen ensikawahuksella laskee pään toiselta. Laulaa siitä koko Pohjan perheen hajalle, paitsi emännän, joka häntäki ylewampi laulo uutta kansaa Lemminmäisen kostoksi.

- Uhti saarella asuwi,
 Rauko niemen kainalossa;
 Oli pellon kyntämässä,
 Wainion wakoamassa,
 5. Menässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen;
 Oli kormalta koria,
 Rowin tarkka kuulennalta.
 Kuuli kutsut kulkewaksi,
 10. Ratsut joukon juoksewaksi;
 Suohtu juoni mielehensä,
 Toinen aivohon osasi:
 Nyt on Pohjola pioissa,
 Salajoukko juomingissa.
 15. Murti suuta, wäänti päättä,
 Murti mustoa hawenta,
 Heti heitti kynnöksensä,
 Waon keskiwainiolle;
 Nousi maasta ratsahille,
 20. Koha lähtewi kotia,
 Luoksi ainosen emonsa,
 Tykö waltawanhempansa.

Sano tuonne saatuaansa,

Sano emolle esinnä:

25. "Di emoni waimo wanha!

Pane ruoka ruttosesti

Sydä miehen nälkäisen,

Haukata halunalašen.

Lämmitä saloa sauna,

30. Pian pirtti riuwuttele,

Jossa mies puhasteleksen,

Sueksen urosten sulho."

Tuop' on äiti Lemminkäisen

Pani ruoan ruttosesti

35. Sydä miehen nälkäisen,

Haukata halunalašen,

Yhen pirtin lämmitessä,

Yhen saunan saapuesssa.

Siitä lieto Lemminkäinen

40. Otta ruokoa rutosti,

Meni saunahan saloa,

Käwi kylpihuonehesen;

Siellä mies puhasteleksen,

Sueksen urosten sulho.

45. Sano tuolta tultuaansa:

"Di emoni waimo wanha!

Tuo tänne sotisopani,

Kanna wainowaatteheni,

Toill' ennen käwin soissa,

50. Hätähäissä häilähtelin."

Emo ennätti kysyä:

"Kunne lähet poikueni?"

Metsällekö wai merelle,
 Wai on hirwen hiihantohon,
 55. Waiko suurehen sotahan,
 Tasapäähän tappelohon?"

Sano lieto Lemminkäinen:

"Di emoni kantajani!

En metsälle, en merelle,
 60. Enkä hirwen hiihantohon,
 Enkä suurehen sotahan,
 Tasapäähän tappelohon;
 Lähen Pohjolan pitohin,
 Salajoukon juominkihin.

65. Tuo mulle sotisopani,
 Banhat wainowaatte,eni,
 Häissä häilyteltäväni,
 Pioissa pieltäväni."

Emo kielti poikoansa,

70. Nainen miestänsä epäsi,
 Epäsi kawetta kaksi,
 Kielti kolme Luonnotarta,
 Lähtemästä Lemminkäistä,
 Hywän Pohjolan pitohin:

75. "Ei sua kutsuttu sinne,
 Ei tarvon tahotakkana."

Niin sanowi Lemminkäinen:

"Koiria kutsuen menowi,
 Hywä ilman lykkelelke;
 80. Tuoss' on kutsut kuunikuiset
 Terässä tulisen miekan,
 Wyöllä kalpani läressä.

Duo tänne sotisopani,
 Barsin wainowaatteheni."

85. Tuop' on äiti Lemminkäisen

Yhä kielteä káfewi:

"Ellös lähkö poikueni

Pimiähän Pohjolahan,

Monet on kummat matkallasi,

90. Isot tielläsi imehet;

Kolm' on surmoa kowinta,

Kolme miehen kuolemata."

Miin sanowi Lemminkäinen:

"Di emoni kantajani!

95. Sano surma ensimmäinen,

Ensimmäinen wiimmenenki."

Sano äiti Lemminkäisen:

"Se on surma ensimmäinen:

Menet matkoa wáhäsen,

100. Pääset tietä päiwäyksen,

Tulewi tulinen kofski,

Kofkessa tulinen luoto,

Luowossa tulinen koiwu,

Koiwussa tulinen kofko,

105. Kofolla tuliset kynnet;

Sillä suu tulin palawi,

Kita kiiran lämpiäwi,

Höyhenet tulin waluwi;

Yöt se hammasta hiowi,

110. Päiwät kynntä kirkuttawi,

Tulialle wierahalle,

Saawalle kákeawalle.

- Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Kyllämä siihen keinon keksin,
 115. Mutkan muistan tien osoan,
 Laulan leppäsen hevosien,
 Laulan leppäsen urohon,
 Siwutsemi siirtymähän,
 Bieretsi waeltamahan;
 120. Itse forsana sukellan,
 Elikk’ allina alennan,
 Koprasta kokon kynimen,
 Waakalinnun warpahista.
 Sano surma keskimmäinen.”
 125. Sano äiti Lemminkäisen:
 ”Se on surma toinen surma:
 Menet matkoa wähäsen,
 Toki tietä päiwäyksen,
 Tulowi tulinen järwi,
 130. Järwessä tulinen saari,
 Saaressa tulinen sauna,
 Saunassa tulinen hauta,
 Täynnä kuumia kiwiä,
 Palawoita paateroja.
 135. Sinne on saanut sa’an miestä,
 Hukkunut tuhat hewosta.”
 Se on lieto Lemminkäinen
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 ”Kyllämä siihen keinon keksin,
 140. Mutkan muistan, tien osoan,
 Teen minä lepästä miehen,
 Uron hongasta hotasen,

- Kylpiäksi kuuman saunan,
 Kuuman saunan rautalauan,
 145. Bastan rautasen keralla.
 Itse lienen löylyn löyjä,
 Ulla lautojen asunen;
 Sano surma jälkimmäinen.”
 Sano äiti Lemminkäisen:
150. ”Se on surma kolmas surma:
 Menet vieläki vähäsen,
 Pääset siitä päiwäyksen,
 Näkyville Pohjan portin,
 Rautausten ulwomille;
155. Uita on rautanen rakettu,
 Teräksinen tarha tehty,
 Maasta asti taiwosehen,
 Taiwosesta maahan asti,
 Reihäillä seiwästetty,
160. Bitsästetty maan maolla,
 Rääty kirjokäärmeillä,
 Sifiliskoilla sieltä,
 Heitty hännät häilymähän,
 Pääkehät kähäjämähän,
165. Pääät ulos, sisähän hännät.
 Maasi’ on toisia matoja,
 Pino pitkiä matoja,
 Ulos kielin kiehumassa,
 • Ulas hännin häilymässä.
170. Yksi on matonen maassa,
 Tessa portin poikkipuolin,
 Pitempi pisintä hirttä,

- Paksumpi patfasta pirtin,
 Mlös kielin kiehahtawi
175. Pään waralle Lemminkäisen.”
 Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Basta kynnin kyisen pellon,
 Bakoelin maan matosen,
 Käärmehisen käännättelin,
180. Kiwan paljahin kätösin;
 Ei ole siinä miehen surma,
 Eikä kuolema urohon.
 Dtan kyiset kintahani,
 Maan matoset wanttuseni,
185. Joilla konnat kopristelen,
 Jikiät iki puserran;
 Kytken kyitä kymmenkunnan,
 Waljastan sa’an matoja,
 Duo tänne sotisopani,
190. Kanna wainowaatteheni;
 Pähö Pohjolan pitohin,
 Salajoukon juominkihin.”
 Se on äiti Lemminkäisen
 Nina kielteä käkewi:
195. ”Ellös wainen poikueni
 Pähö Pohjolan pitohin,
 Mont’ oli surmoa matkalla,
 Sot tielläsi imehet,
 Monta matkasi perillä,
200. Paikalla pahimmat surmat,
 Kolme surmoa kowinta,
 Kaksi kaikkein kauheinta:

- Kulet Pohjolan kujatse,
 Ustut tietä tanhuatse,
 205. Susi on suitsirenkahiissa,
 Karhu rautakahlehiissa,
 Suulla Pohjolan weräjän,
 Uhin aian kääntimesää.
 Susi päälle suimastaksen,
 210. Karhu päälle kaimistaksen,
 Syönyt on sa'anke miestä,
 Tuhonut tuhan urosta,
 Saattawi sinunki syöä,
 Suuren surmata sukuni."
 215. Sano lieto Lemminkäinen:
 "Uuhi uunna syötäöhön,
 Nieskana rewittäöhön,
 Baan ei mies pahempikana,
 Uros untelompikana.
 220. Minua on wyötty miesten wyöllä,
 Pantu miesten palkimilla,
 Solmittu uron solilla,
 Totten warsin jouakkana
 Suuhun Pohjolan susien,
 225. Ritahan firolawetten.
 Suet panen suitset suuhun,
 Karhut rautakahlehisiin,
 Sillä sen pahan waellan."
 Aina kieltäwi emonsa:
 230. "Elös lähkö poikueni;
 Tulet Pohjolan tupahan,
 Sariolan salwoksihin,

- Siell' on miehet miekka wyöllä,
 Urohot sotaaseissa,
 235. Humalassa hullut kaikki,
 Pahat paljo juotuaansa.
 Laulawat sinun polosen
 Omahasi miekkahasi,
 Tekemähäsi terähän,
 240. Kantamahan kalpahasi.
 Jo on laulettu hywäksi,
 Salommatki jaksettuna,
 Boituna wäkewämmätki,
 Saati sie waraton warpu,
 245. Emon tyhjän tuuwittama,
 Barattoman waapottama,
 Bielä wirrasta wipuma,
 Koskesta kokelema.
 Sat' on seiwästä mäellä,
 250. Tuhat polwästä pihalla,
 Joka seiwäs päätä täynnä,
 Yks on ilman päätä jäänyt;
 Sinä siihen pantanehet
 Senki seipähän nenähän."
 255. Sillon lieto Lemminkäinen
 Otti miekkansa omansa,
 Päin siltahan isäsi,
 Terin työnti lattiahan;
 Itse kääntywi käessä
 260. Runi tuore tuomen latwa,
 Tahi kaswawa kataja.
 Sano lieto Lemminkäinen:

”Ei ole miehen mittajoa,
Eikä kalvan katsajoa,
265. Noissa Pohjolan tuvissa,
Sariolan salwokissa.”

Otti jousen jouahutti,
Käsin jousen käännälytti,
Sanowi sanalla tuolla,
270. Lausu tuolla lausehella:
”Sen mä mieheksi sanoisin,
Urohoiksi arweleisin,
Joka jouseni wetäisi,
Kiveräni kiinnittäisi,

275. Noilla Pohjolan tuvilla,
Sariolan salwokilla.”

Siitä lieto Lemminkäisen
Puku lähteä tulewi,
Käsi käski, toinen kielti,
280. Suonet formiset pakotti.
Jo saapi sotisopansa,
Vanhat wainowaattehensa.

Emo neuo poikoansa,
Vanhin lastansa wakuisti,
285. Owen suussa, orren alla,
Kattilan katasoilla:
”Poikueni nuorempani,
Lapseni wakawampani!
Jos sie jouwut juominkihin,

290. Tapahut mihen tahansa,
Tuo puoli pikariasi,
Anna toisen toinen puoli,

- Pahemman pahempi puoli,
 Niin sinusta mies tulewi,
 295. Uros selwä selkiäwi,
 Miesten seurojen sekahan.”
 Vielä neuo poikoansa,
 Warsin lastansa warotti,
 Pellolla perimmäisellä,
 300. Weräjillä wiimmejillä:
 ”Jos sie jouwut juominkihin,
 Tapahut mihin tahansa,
 Istu puolella sioa,
 Astu puolella aselta,
 305. Anna toisen toinen puoli,
 Pahemman pahempi puoli,
 Niin sinusta mies tulewi,
 Uros selwä selkiäwi,
 Urhoisehen wäkehen,
 310. Miehisehen joukkiohon.”
 Siitä lieto Lemminkäinen
 Kohta lähtewi koista.
 Astu päiwän ensimmäisen,
 Tulowi tulinen kofki,
 315. Koskessa tulinen kofko,
 Korossa tulinen koiwu,
 Koiwussa tulinen kofko,
 Kofolla tuliset kynnet,
 Sillä suu tulin palawi,
 320. Rita kieran lämpiäwi,
 Yöt se hammašta hiowi,
 Päiwät kynntä titkuttawi,

- Tulialle wierahalle,
Saamalle kakeämälle.
325. Mitä huoli Lemminkäinen;
Tapa si on taskuhunsa,
Löihen kulkaroisehensa,
Otti tetren sulka sia,
Hiero a hitustelemi
330. Kahan kämminen kesessä,
Sormen kymmenen soutu sa,
Siitä synty tetrikarja.
Nemahutti lentämähän,
Niin tetret leholle lenti,
335. Koppeloiset koiwukolle.
Tempo tetrensä leho sta,
Koppelonsa koiwuko sta,
Sukasi koke lle suuhun,
Unto appajan kitahan,
340. Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Kokkoseni, lintuseni!
Käännä pääsi toisappain,
Silmät luppahan luitse,
Päästä eille matkamieistä,
345. Lemminkäistä liiatenki.”
Sillä sen waaran wael si,
Sillä pääsi päiwänyksen.
Meni matkoa wä häs en,
Kulki tietä pikkara is en
350. Matkall’ on tulinen järwi,
Järwessä tulinen saari,
Saaressa tulinen sauna,

- Saunassa tulinen hauta,
 Täynnä kuumia kiviä,
 355. Palawoita paateroja,
 Tulialle wierahalle,
 Saawalle kakeawälle:
 Mitä huoli Leminkäinen,
 Ukkoa rufoelewi:
360. "Di Ukko ylijumala,
 Tahi taatta taiwahinen!
 Nosta pilwi luotehelta,
 Toinen länneestä läheta,
 Kolmas iätä iästä,
365. Kohottele koiilliselta;
 Syrjin yhtehen syseä,
 Pomatuksen loukahuta,
 Sa'a lunta sauan warssi,
 Kiehittele keihäswarssi,
370. Noille kuumille kiville,
 Palawoille paateroille."
 Sato Ukko nutta luntä,
 Herra hienoista witiä;
 Sato lunta sauan warren,
375. Kiehitteli keihäswarren,
 Noille kuumille kiville,
 Palawoille paateroille.
 Itse lieto Leminkäinen
 Paulo rautasen korennon,
380. Poikitse tulisen hauan,
 Aprähästä aprähäsen.
 Sillä sen rowin waelti,

Sillä pääsi päiväyksen.

Meni matkoa wähäsen,

385. Pääsi tietä päiväyksen;
 Jo näkyvät Pohjan portit,
 Paistawat pahat saranat.
 Uita on rautanen rakettu,
 Teräksinen tarha tehty,
390. Maasta asti taiwosehen,
 Taiwosesta maahan asti;
 Keihäillä seiwästetty,
 Bitsästettu maan maolla,
 Kääty kirjokäärmeillä,
395. Siiliskoilla sielty;
 Hänät heitty häilymähän,
 Pääkehät kähajamähän,
 Pääät ulos, sisähän hännät.
 Maas' on toisia matoja,
400. Pino pitkiä matoja,
 Ulas hännin häilymässä,
 Ylös kielin kiehumässä.
 Yksi on matonen maassa,
 Gessä portin poikkipuolin,
405. Pitempi pisintä hirttä,
 Paksumpi patfasta pirtin,
 Ylös kielin kiehahtawi,
 Pään waralle Lemminkäisen.
 Mitä huoli Lemminkäinen,
410. Otta weitsen wierestänsä,
 Tupestansa tuiman rauan,
 Sillä aitoa siwalti,

Räärmetarhoa tapasi.

Rahen puolen aita kaatu,

415. Wieltä witsaswäliltä,
Seitsemältä seipähältä.

Niin sanowi Lemminkäinen,

Toru toisia matoja:

”Mato musta maan alanen,

420. Toukka Tuonen karwallinen,
Kulkia kulon alanen,
Lehen lemmen juurehinen,
Puun juuren pujottelia,
Eahokannon kaiwelia.

425. Kuka sun kulošta nosti,
Heinän juuresta herätti,
Siellä teukallehtamahan,
Maan päällä matelemahan?
Isosiko, wai emosi,

430. Waike wanhin weljiäsi,
Wai nuorin sisaria si,
Waike muu sukusi suuri?
Turpeheissa sun tupasi,
Ulla kannon kartanosi,

435. Usunto si alla aian,
Ulla mättähän majasi.

Sule suusi, peitä pääsi,

Kätke kielesi kâpiä;

Willa suusi, willa pääsi,

440. Willa wiisi hammastasi,
Willa kielesi kâpiä,
Willaanen otus itseffi.

- Beate willaleppehenä,
 Pawun palkona kuleksi,
 445. Sykerräte sykkyrähän,
 Kämperräte kääpyrähän,
 Tunge pääsi turpehesen,
 Mätä pääsi mättähäsen.
 Jospa tuolta pääsi nostat,
 450. Ukko pääsi särkiäwi
 Pilwillä pisaroilla,
 Kakehilla rautasilla."

Sillä lieto Lemminkäinen

- Pääsi senki päiwäyksen,
 455. Meni matkoa wáhäsen,
 Tuli Pohjolan pihalle.
 Susi on suitsirenkahissa,
 Karhu rautakahlehisä,
 Suulla Pohjolan weräjän.
 460. Jo oli syönyt sa'an miestä,
 Tuhonut tuhan urosta,
 Tahto syödä Lemminkäisen.

Sillon lieto Lemminkäinen

- Tawotteli taskuhunsa,
 465. Löihen kulkaroisehensa,
 Otta willoja hitusen.
 Hieroa utustelemi
 Kahen kämmenen kesessä,
 Sormen kymmenen sormessa,
 470. Siitä läksi lammaskarja,
 Synty lauma lampahia,
 Kehä kieräwillasä,

- Suuhun Pohjolan susien,
 Kitahan kirokawetten.
475. Siitä lieto Lemminkäinen
 Itse tungeksen tupahan,
 Ule kattojen ajaksen.
 Owen suussa seisotaksen,
 Owen suussa orren alla,
480. Rattilan katafiioilla,
 Lakin päästä laskemilla,
 Kintahan kirwottimilla.
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
485. "Koria on kutsuttu wieras,
 Koriampi kutsumaton."
 Sillon Pohjolan emäntä
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Dhoh poika Lemminkäisen!
490. Mi sinusta wierahasta;
 Tulet pääni polkemahan,
 Niwoni alentamahan;
 Dhrina oluet wielä,
 Makujuomat maltahina,
495. Leipomatta wehnäleiwät,
 Eihakeitot keittämättä,
 Disit yötä ennen tullut,
 Eli päiweä jälestä."
 Siinä lieto Lemminkäinen
500. Murti suuta, wäänti päätä,
 Murti mustoa hawenta,
 Itse tuon saneiksi wirkki:

- "Jop' on täällä syömät syöty,
 Syömät syöty, juotu juomat,
505. Dluet osin jaeltu,
 Kaljat kannuin mittaeltu,
 Pikarit pinohin luotu,
 Tuopit roukkohin rowittu.
 Panit kutsut kulkemahan,
510. Sait ratsut samoamahan,
 Kutsuit kansan kaikenlaisen,
 Sofiatki, waiwasetki,
 Rammatti, rekirujotki,
 Minun heitit kutsuamatta.
515. Mintävä tämä minulle
 Dmistani otristani,
 Kylwämistäni jywistä?
 Muut ne kanto kauhasilla,
 Muut ne tiiskinä tiputti,
520. Minä määrin mätkäelin,
 Minä purnoin putkaelin
 Dmiani ohriani,
 Kylwämiani jywia.
 Emma wieras lienekkänä,
525. Kun ei tehdä teoffia,
 Eikä oinasta isetä,
 Tuoa härkeä tupahan,
 Sarkasäärtä huonehesen;
 Uuellen olutta panna
530. Enää miehen syömättömän,
 Tuoa juossehen urohon?
 Sano Pohjolan emäntä:

- "Dhoh piika pikkalainen,
 Drjani alinomanen!
535. Pane keittoa patahan,
 Tuo olutta wierahalle."
 Tyttö pieni, tyhiä lappi,
 Pahin astiain pesiä,
 Lusikkain luutustaja,
540. Kapustain kaawistaja,
 Pani keittoa patahan,
 Luut lihoista, pääät kaloista,
 Naatit wanhat naurihista,
 Kuoret leiwistä kowiista.
545. Toi olutta tuoppisella,
 Kanto kassiformasella,
 Hiiva alla, wesi päällä,
 Knyt käärmehet kesellä,
 Maot laialla mateli,
550. Sifiliskot liuahteli.
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "Dh sinä olut punanen!
 So nyt jouwuit joutawihin,
 Jouwuit joutawan jälille;
555. Ruoka suuhun syötäöhön,
 Rukka maahan luotaöhön,
 Basemella peukalolla,
 Sormella nimettömällä."
 Tapasi on taskuhunsa,
560. Löihen kulkaroisehensa;
 Dtti ongen kulkarosta,
 Taskustansa taflarauan,

- Sen laske olwen sekahan.
 Mato puuttu onkehensa,
 565. Kyy wihanen rautahansa,
 Sata nosti sammakoita,
 Duhat mustia matoja.
 Jo juoa karahuttawi,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 570. "Emmä liene lempi wieras,
 Kun ei tuotane olutta,
 Parempata juotawata,
 Warawammalla kaeUä,
 Suuremmalla astialla.
 575. Kuule poika Pohjolaisen,
 Itse Pohjolan isäntä!
 Anna ostoä olutta,
 Juomoa rahanalaista."
 Siitä Pohjolan isäntä
 580. Pian suuttu ja wihastu,
 Paulo lammin lattialle
 Urosta upottamahan.
 Lemminkäinen lieto poika
 Paulo härän lattialle
 585. We'en lammin lakkimahan.
 Itse Pohjolan isäntä
 Suen laulo lattialle
 Senki härän pään waralle.
 Lemminkäinen lieto poika
 590. Paulo walfian jäniksen
 Sen sutosen suun waraksi.
 Itse Pohjolan isäntä

- Paulo koiran koukkuleuan
 Sen jäniksen päään waralle.
595. Lemminkäinen lieto poika
 Paulo orrelle orawan,
 Orren pääätä juoksemahan,
 Koiran tuota haukkumahan.
 Sillon Pohjolan isäntä
600. Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Ei tässä piot parane,
 Jos ei wierahat wähenē;
 Talo työlle, wieras tielle,
 Hywistäki juomingista."
605. Dtti miekkansa omansa,
 Tempasi tuliteräsen,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Kuule poika Lemminkäisen!
 Mitelkame miekkojamme,
610. Katselkame kalpojamme."
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "Mitä minun on miekätani,
 Kun on luissa lohkiellut,
 Vääkafuisssa kattiellut.
615. Waan kuitenki kaikitenki,
 Jos tässä ei piot parane,
 Mitelkame, katselkame,
 Kumpasen pitempi miekka,
 Kenen kalpa kauhiampi,
620. Sen eellä siwaltaminen."
 Miteltihin miekkojansa,
 Katseltihin kalpojansa,

- To oli pikkuišta pitempi
 Miekka Pohjolan isännän,
 625. Yhtä ohrasen jyweä,
 Yhtä kynnen mustukaišta.

- Sillon lieto Lemminkäinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Sinunpa pitempi miekka,
 630. Sinun eellä iskeminen.”

- Siitä Pohjolan isäntä
 To lyöä alottelewi,
 Kerran ortehen osasi,
 Kamanahan kapsahutti.
 635. Sano lieto Lemminkäinen:

- ”Tukela tora tuwašsa,
 Weren seikka salwoksesša,
 Tuwan uuen turmelemma,
 Pattiat lifaelemma,

640. Pestyt penkit hierielemmä.
 Pähkämä ulos pihalle,
 Pihalla weret paremmat,
 Kartanolla kaunihimmat,
 Luontewaisemmat lumella.

645. Mentihin ulos pihalle;
 Pehmän talja löyettihin,
 Pihalle lewitettihin,
 Senpä päällä seisottihin.

- Niin sanowi Lemminkäinen:
 650. ”Kuulešta sa Pohjan poika!
 Sinunpa pitempi miekka,
 Sinun kalpa kauhiampi;

- Toi taiat tarwitakki,
 Ennen kun ero tulewi,
 655. Tahi päivä päätynemi.
 Pyöppä poika Pohjolaisen.”
 Iski päältä Pohjan poika,
 Iski kerran, iski toisen,
 Koha kolmasti rapasi;
 660. Ei lihoakaan lipasnut,
 Wienyt werinirhametta,
 Ottant orwaskettuana.
 Tuli lyönti Lemminkäisen,
 Wuoro weitikän werewän.
 665. Löipä lieto Lemminkäinen,
 Laske weitikkä werewä,
 Iski miestä miekallansa,
 Kawahutti kalwallansa.
 Löi on kerran leimahutti,
 670. Pään on laske olkapäältä,
 Kallon kaaalta sialta,
 Wei kun naatin naurihista,
 Ewän kaikesta kalasta.
 Löi on toisen leimahutti,
 675. Silpo kun sian lihoa,
 Miehen kolmeksi palaksi.
 Mäki oli täynnä seipähä,
 Piha täynnä pylwähä,
 Kaikki täynnä miehen päitä,
 680. Yksi seiwäs ilman päätä;
 Pani pään pojan päätösen
 Senki seipähän nenähän.

Siitä lieto Lemminkäinen

Paulo Pohjolan perehen

685. Kultihin kulajawihin,

Hopeihin helkkawihin.

Ohen heitti laulamatta,

Itse Pohjolan emännän,

Pirtin pienen pyyhkiäksi,

690. Lattian lakasiäksi,

Muttikannun kantajaksi,

Ruokien rakentajaksi.

Eouhi Pohjolan emäntä

Kowin suuttu ja wihastu;

695. Paulo Eouhi longotteli,

Pataruuhi paukutteli,

Paulo miestä miekallista,

Urosta ase'ellista,

Pään waralle Lemminkäisen,

700. Kaukomielen kaulan päälle.

To kumu kujasta kuulu,

Tomu toisesta talosta;

Sopa tuskitfi tulewi,

Eäylemmäksi lantfiawi,

705. Suoa häitä Pohjolassa,

Pitoja Pimentolassa.

Kaheksastoista Runo.

Lemminkäinen Pohjolasta tulee kotia. Kysyy äiti mitä oli huolellisna, oisiko sarkoin waarattu, eli naisin naurettu eli heposinko herjattu. Käskee äitinsä Lemminkäinen ewästä katsomaan, päänsä waralle miekkoja hiwottawan. Miksi hiwottawan, kysäsi äiti. Bastaa miehen Pohjolassa Lemminkäinen tapaneensa ja kysyy neuoa, missä piiltä. Nuhtelee poikoansa emo, warsin olewanki, jos missä, waarallisen piiltä, kaikkissa surman löytävän. Kuitenki wiimmen wannonutta, ei enää sotia käy, neuoo poikoansa yheksän meren poikki saarelle pakenemaan. Lähtee, purjehtii, Lemminkäinen, pääsee perille, kysyy lupaa wenettänsä maalle wetää. Luvan saanut wetääki, lähtee saaren kylihin ja elää siellä hywin rohkeasti tyttöjen kanssa. Muutamena huomenena taasenki tyttöjä katselemaan lähtewä jona näki miehet aseita häntä surmataksensa walmistelewan. Lähtisi pois waan wenerannalle tullut näkee purtensa ki poltetuksi. Laatii uuen weneen ja lähtee saarelta, jota neiet kylläki murehtiwat. Ulomaksi purjehtinut laskee luowolle wenehen joka siinä itkeä tihuttelewi, kun sotaan ei wietänekkänä. Kieläää itkemästä Lemminkäinen, lupaa suorastaan sotaan lähteä. Saapi Neurin toiseksensa ja lähtee. Pohjan merelle tulleelta kylmää pakenen Pohjan akan toimeella weneen Lemminkäisel-

tä. Oli kylmää itsenki waan kuitenki hänen Lemminkäinen lukemalla saapi poistetuksi ja lähtee, weneensä heittäwä, maalle. Muistelee siellä ikäwissään, miten olisi kauas kotosista erinnyt.

Siitä lieto Lemminkäinen

Moussi maasta ratsahille,

Kohta lähtewi kotia,

Luoksi entisen emonsa,

5. Alla päin, pahoilla mielin,

Kaikin kallella kypärin.

Emo wastahan tulewi,

Emo ennätti kysyä:

Poikueni nuorempani,

10. Papseni wakawampani!

Mit' olet pahoilla mielin

Pohjolasta tullessasi?

Dnko sarkoin waarrettuna;

Jos on sarkoin waarrettuna,

15. Mie annan paremman sarkan,

Taattoji soasta saaman,

Tawottaman tappelosta."

Sano lieto Lemminkäinen:

"Di emoni kantajani!

20. Ken mun sarkoin waarteleisi,

Itse waartaisin isännät;

Baartaisin sata urosta,

Duhat miestä tunnustaisin."

Sano äiti Lemminkäisen:

25. Mit' olet pahalla mielin

Pohjolaſta tullesſafi?

Dotko naiſin naurettuna;

Jos oot naiſin naurettuna,

Sie naios parempi nainen,

30. Berewá Benáeheltá,

Kaunis Karjalan kyliſtá.”

Sano lieto Lemminkáinen:

”Di emoni kantajani!

Ken mun naiſin nauranewi,

35. Itſe nauraiſin iſánnát;

Nauraiſin ſatai naiſta,

Tuhat muuta tunnuiſta iſin.”

Sano áiti Lemminkáisen:

”Mit’ olet pahoilla mielin?

40. Dotko herjattu hepoſin;

Jos oot herjattu hepoſin,

Sie oſta ori parempi,

Iſon ſaamalla eloilla,

Vanhemman waruſtamilla.”

45. Sano lieto Lemminkáinen:

”Di emoni kantajani!

Ken mun herjaiſi hepoſin,

Itſe herjaiſin iſánnát;

Herjaiſin ſata hewoiſta,

50. Tuhat muuta tunnuiſta iſin.

Di emoni kantajani!

Sááſtá ſákkihin ewáſtá,

Pane jauhot palttinahan,

Wuole woita wakkafehen.

55. Wuole woita wuoſi ſyóá,

- Toiseksi sian lihoa;
 Vähen töitäni pakohon,
 Pillojani piilemähän,
 Miehet miekkoja hiowat,
 60. Kärestävät keihäitä.”
- Emo ennätti kysyä,
 Waimo wanha tutkaella:
 ”Miksi miekkoja hiowat,
 Kärestävät keihäitä?”
65. Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Tuli työ, satu tapahtu,
 Noissa Pohjolan pioissa,
 Sariolan juomingissa.
 Tapon miehen kun urohon,
 70. Itse Pohjolan isännän,
 Dmallani miekallani.
 Siksi miekkoja hiowat,
 Kärestävät keihäitä;
 En tieä sitä sioa
75. Kussa piiltä pillomuksen,
 Paeta pahan tapasen.
 Di emoni kantajani!
 Kunne käsket piilemähän?”
- Emo tuon sanoiksi wirkki,
 80. Lausu wanhin lapsellensa:
 ”Jo sanoinki poikueni,
 Jo warsin warottelinki,
 Yhä kielteä käkesin,
 Vähtemästä Pohjolahan.
85. Mahoit olla vikiässä,

Eleä emon tuvilla,
 Oman vanhemman varassa,
 Kantajasi kartanoilla.

Mene nyt tuonne piilemähän,

90. Mene männynksi mäellä,

Katajaksi kankahalla,

Tuho sielläki tulewi;

Usein mäkinen mänty,

Pärepuiksi leikatahan,

95. Usein katajakangas

Seipähiksi karjūtahan.

Nouse koiwuksi norolle,

Tuho sielläki tulewi;

Usein noronen koiwu

100. Pinopuiksi pilkotahan,

Sakatahan halkopuiksi.

Menet marjaksi aholle,

Puolufaksi kankahalle,

Mansikaksi näille maille,

105. Mustikaksi muille maille,

Tuho sielläki tulewi;

Meiet nuoret poimitahan,

Tinarinnat riivitähän.

Menet hauiksi merehen,

110. Maksahan merimatehen,

Lohen purstoksi punasen,

Tuho sielläki tulewi;

Mies musta meren näkönen

Uin' on ongella olia,

115. Uina nuotalla asuja,

Käestämässä kavia.

Ja menet tuonne piilemähän
Kontion kivioloille,
Karhun louhikartanoille,

120. Tuho sielläki tulewi;
Mies nuori noentolainen
Kirvestänsä kirkuttawi,
Keihästä kärestelevi,
Kontio kohataksensa,
125. Metsän karhu kaataksensa."

Sillon lieto Lemminkäinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Etse tieän ilkeimmät,
Paikat arvoan pahimmat;

130. Di emoni kantajani,
Entinen elättäjani!
Kunne käsket piilemähän,
Kunne käsket ja kehotat,
Ettei pää pahoin menisi,

135. Hiwus hieno lankiaisi,
Tukka turhiin tulisi,
Barsin kaula katkiaisi.
Yks' on päiwä miehen päätä,
Tunti tukkoa urohon,

140. Miehiet miekkoja hiowat,
Keihoja kärestelewät."

Sano äiti Lemminkäisen:
"Tieän mä vähäsen maata,
Tieän paikkaa palasen,

145. Syömätöntä, lyömätöntä,

- Mieskan miehen käymätöntä;
 Sie wanno walat ikuiset
 Eneä ei sotia käyä
 Kuuna kymmennä kesänä,
 150. Hopiankana halulla,
 Kullankana tarpehella."
 Siinä lieto Lemminkäinen
 Jo wanno walat ikuiset
 Eneä ei sotia käyä
 155. Kuuna kymmennä kesänä,
 Hopiankana halulla,
 Kullankana tarpehella.
 Sano äiti Lemminkäisen:
 "Mene nyt tuonne piilemähän
 160. Yheksän meren ylitse,
 Meri puolen kymmenettä,
 Niemelle nimettömälle,
 Saarelle sanattomalle.
 Siell' ennen isosi piili,
 165. Sekä piili, jotta säily,
 Suurina sotakesinä,
 Bainowuonna waikiana.
 Siell' oli meret metenä,
 Juoksi olwena jokoset,
 170. Wuoret kaikki woita wuoti,
 Kalliot sian liboa;
 Siell' on hyvä ollaksesi.
 Armas aikaellaksesi."
 Siitä lieto Lemminkäinen
 175. Sekä läksi, jotta joutu,

- Käski töitänsä pakohon,
 Pillojansa piilemähän,
 Lykkäsi wenon wesille,
 Työnti laiwan lainehille,
 180. Baskefilita wakkamoilta,
 Teräksifilitä teloilta.
 Nosti päälle purjehia,
 Kuni männikön mäellä,
 Itse istuwi perähän,
 185. Laattihien laskeumahan,
 Kolan koirusen nojassa,
 Melan wakkisen warassa.
 Tuuli tuuwitti wenoista,
 Walto laivoa ajeli,
 190. Niemelle nimettömälle,
 Saarelle sanattomalle,
 Ylitse meren yheksän,
 Meripuolen hymmenettä.
 Siinä lieto Lemminkäinen
 195. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Onko saarella sioa,
 Maata saaren manterella,
 Beteä wenettä maalle,
 Purra kuuwalle kumota,
 200. Taaton saamille teloilte,
 Wanhempani wakkamoille?"
 Saaren impyet sanowi,
 Niemen neiet wastoawi:
 "Ompa saarella sioa,
 205. Maata saaren manterella,

Jos weät saan wenettä,
Tuhat purtta puujaelet."

Siitä lieto Lemminkäinen

Betawi wenosen maalle,

210. Purren kuiwalle kumosi,
Tise tuon sanoiksi wirkki:

"Onko saarella sioa,

Onko maata saaren maalla,

Piiltä miehen pillomuksen,

215. Paeta wáhawákisen?"

Saaren impyet sanowi,

Niemen neiet wastoawi:

"Ompa saarella sioa,

Maata saaren manterella,

220. Piiltä miehen pillomuksen,

Paeta wáhawákisen."

Siitä lieto Lemminkäinen

Sanan wirkko, noin nimesi:

"Onko saarella sioa,

225. Maata saaren manterella,

Yhtä selkani sioa,

Maata karpion aloa,

Minun leikki lyöäkseni,

Tanner tanssaeläkseni,

230. Saaren impien ilossa,

Kassapäien kauneudessa?"

Saaren impyet sanowi,

Niemen neiet wastoawi:

"Eapset laihat saaren maalla,

235. Eihawat hevosien warsat."

- Mitä huoli Lemminkäinen;
 Kåwi kylitse kylihin,
 Saaren impien ilohon,
 Kassapäien kauneuhun.
240. Ei ollut sitä kyleä,
 Ruß' ei kymmenen taloa;
 Ei ollut sitä taloa,
 Ruß' ei kymmenen tytärtä;
 Ei ollut sitä tytärtä,
245. Ei sitä emosen lasta,
 Jonk' on ei maloa maannut,
 Käsiwarta waiwutellut.
 Tuhhat tunsi morsianta,
 Sa'an leskiä lepäsi,
250. Sa'an naista miehelliistä,
 Yhtenä kesäissä yönä,
 Syksyissä wietinkinä.
 Yksi löyty kymmeniistä,
 Kaksi kaiketi saaista,
255. Tuhannesta löyty kolme,
 Jok' oli piikuen pitännyt,
 Meien armoissa asunut.
 Sillä lieto Lemminkäinen
 Lepytteli niemen neiet,
260. Ihastutti saaren immet;
 Sái yksi lepyttämättä.
 Ei kuullut kufotta nosta,
 Kanan lapsetta kawata;
 Niin päiwänä muutamena,
265. Iltana monikahana,

- Laati liiton nostassensa
 Ruunki, päivänki keralla.
 Nousi ennen liittoansa,
 Ennen ehtoaihoansa,
 270. Kävi kylitse kylihin,
 Senki impyeh ilohon.
 Sillon lieto Lemminkäinen
 Ei nähnyt sitä taloa,
 Kus' ei kolmea kotoa;
 275. Ei nähnyt sitä kotoa,
 Kus' ei kolmea urosta;
 Ei nähnyt sitä urosta,
 Ku ei miekkoa hionut,
 Kirvestänsä kikkuttanut.
 280. Sillon lieto Lemminkäinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Woi päiväinen päivyt nousi,
 Armas aurinko kohosi,
 Mun polosen pojan päälle,
 285. Päälle! kaulani katalan."
 Jäi neiet syliämättä,
 Sylityt makoamatta,
 Läksi luoksi laivosensa,
 Luoksi purtensa polonen;
 290. Jo oli poltettu poroksi,
 Kypeniksi khyätelty.
 Jo tunsi tuhon tulewan,
 Hätäpäivän päälle saawan,
 Laatiwi wenettä uutta,
 295. Uutta purtta puuhoawi.

- Puita puuttu purtten seppä,
 Lautoja wenon tekiä;
 Saapi puuta pikkuruisen,
 Lautoa ani wähasen,
 300. Wanhan wärttinän muruista,
 Wanhan tainnan taittumista.
 Siitä weistäwi wenettä,
 Puista purtta puuhoawi,
 Siitä laati laitapuuta,
 305. Puuta kaari kapsutteli,
 Siitä teljoja tekewi,
 Kanssa airoja asetti.
 Sai wenonen walmihiksi,
 Saatineeksi puinen pursi;
 310. Lykkäsi wenon wesille,
 Laske purren lainehille,
 Mäntysiltä järkäldöiltä,
 Nuorikiškoilta teloilta.
 Siitä läksi Lemminkäinen,
 315. Alla päin, pahoilla mielin,
 Kun ei saanut yötä olla,
 Eikä päiweä eleä,
 Saaren impien ilossa,
 Kassapäien launeussa.
 320. Itse istuwi perähän,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Kupliksi weno wesille,
 Lumpehiksi lainehille!"
 Tuli tuuli, tuon puhalsi,
 325. Tuli aalto, tuon ajeli

Selälle meren finisen,
Ulapoille aukioille.

- Siinä itki saaren immet,
Niemen neiet woiferrehti,
330. Kun ei purjepuu näkynnä,
Rautahanka haimentanna.
Ei he itke purjepuuta,
Rautahankoa halaja,
Itkit purjepuun alaista,
335. Rautahangan haltioa.

- Itse itki Lemminkäinen,
Itse waiwanen wafetti,
Kun ei saaren maat näkynnä,
Sawiharjut haimentanna.
340. Ei hän itke saaren maita,
Sawiharjuja halaja,
Itki saaren impyhiä,
Nenän niemen neitosia.

- Siitä lieto Lemminkäinen
345. Laskewi finistä merta;
Laske päivän, laske toisen,
Päivälläpä kolmannella,
Luotti purren luotoselle,
Wenehen weskivarille.

350. Siinä itki puinen pursi,
Hankarauta haihatteli:
"Mi minušta laatimašta,
Kurjašta kuwoamašta;
Ei Ahhi sotia soua

355. Kuunna kymmennä kesänä,

Hopiankana halulla,
Kullankana tarpehella.

Pääty Uhti kuulemahan,
Kauko luota katsomahan;

360. Sanovi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
"Elä huoli hongan pinta,

Bene warpanen walita,
Wielä saat sotia käyvä,

365. Tappeloita tallustella."

Uhti suorihen sotahan',
Bastoin waiwanen waloa,

Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Mistä saanen miehen toisen,

370. Sekä miehen, jotta miekan,
Uhille soan awuksi?"

Dmpa Diera tieossansa,
Kuuro kuulemoissansa;

Eitä saapi miehen toisen,

375. Sekä miehen, jotta miekan.

Käwi kylitse kylähän,
Teitse Dieran kartanohon,

Miehen toisen tarpehella
Uhille soan awuksi.

380. Isä pääty ikkunassa

Kirweswarta wuolemassa,
Emo aitan kynnyksellä

Kirnua kolistamassa,
Belieffet werájan suulla

385. Korjia kohentamassa,

- Sisarekset sillan päässä
 Waattehia sotkemaassa.
 Birkko isä ikkunalta,
 Emo aitan portahalta,
 390. Beljekset weräjän suulta,
 Sisarekset sillan päästä:
 "Ei Tiera sotahan joua;
 Bast' on nainut nuoren naisen,
 Ottanut oman emännän,
 395. Biel' on nannit näppimättä,
 Rinnat riuahuttamatta,
 Kupehet futkuttamatta."
 Tiera pääty kiukahalla,
 Galan kengi kiukahalla,
 400. Toisen kengi lattialla,
 Weräjillä wyötteleksen,
 Ulkona solitteleksen.
 Otta Tiera keihäänsä,
 Ei ole keiho suuren suuri,
 405. Eikä keiho pienen pieni,
 Keiho keskikertahinen;
 Susi seiso suowerolla,
 Warsa juoksi wartta myöten,
 Kasi nauku naulan tiessä.
 410. Työnti Tiera keihäänsä
 Uhin keihojen keselle.
 Niin läksi Uhin wenonen
 Käsiwarsin waalimatta,
 Läksi luo en luotosesta;
 415. Tuolle Pohjolan merelle.

- Silloin Pohjolan emäntä
 Pahan pakkasen lähetti
 Tuolle Pohjolan merelle.
 Itse neuo poikoansa,
 420. Kun kulin sukimojansa,
 Itse ilmoitin luomiansa:
 ”Pakko pienin poikiani,
 Kaunis kasvateltujani!
 Kähes tuonne, kunne käsken,
 425. Kunne käsken ja kehotan,
 Meren rutjan partahalle,
 Närettömän aprähälle.
 Kylmä soita, kylmä maita,
 Kylmä selviä vesiä,
 430. Kurimuksen kulkun suuta,
 Kinahmia ilkiöitä;
 Kylmä weitikän wenonen,
 Pursi lieto Lemminkäisen,
 Selwälle meren selälle,
 435. Ulapalle aukialle,
 Tott’ ei pääse päiwinänsä,
 Selviä sinä ikänä,
 Jon’ en jouwu päästämähän,
 Käy itse kehittämähän.”
 440. Pakko pienin poikiansa,
 Kaunis kasvateltujansa,
 Sekä läksi, jotta ioutu,
 Tuonne Pohjolan merelle;
 Niin Ahin merellä kylmi,
 445. Kylmi weitikän vesillä.

- Jopa yöna ensimmäisnä
 Puuttu kylin kylitellä,
 Puuttu kylä pääätä kynnäs,
 Kättä wiljalta wihaista.
450. Niinpä kylmi täyen kylmän,
 Baki pakkasen paleli,
 Yhtenä kesäissä yönä,
 Sykshyissä wietinkinä;
 Kylmi jäätä kynnäräisen,
455. Sato lunta sauan warren.
 Aiko kylmeä jumalan,
 Itse weitikän werewän.
 Silloin lieto Lemminkäinen,
 Itse kaunis Kaukomieli,
460. Keritsi kiweltä willat,
 Takut talwen maannehelta,
 Suoritteli sukkaiksi,
 Kääritteli kintahiksi,
 Käsin pakkasen piteli,
465. Rowan ilman kopristeli,
 Tunki pakkasen tulehen,
 Rautasehen rauniohon,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
470. "Pakkanen pajuilla synty,
 Risuilla wäharipanen,
 Iki turmasta isoista,
 Emoista epattomasta.
 Käärme pakkasen imetti,
475. Mato maiolla piteli,

- Männistä nifittömistä,
 Utarista uuttomista.
 Pantihin nimi pahalle,
 Pantihinpa pakkaseksi.
480. Kesät aioilla ajeli,
 Talwet heilu hettehissä,
 Kylmi soita, kylmi maita,
 Paleli wesipajuja,
 Pani haawan pakkuloita,
485. Koivun juuria kolotti.
 Panihen pahat pahaksi,
 Heittihen häwyttömäksi;
 Kylmi kattilan tulella,
 Hiilet uunin lietosella,
490. Käen naisen taikinahan,
 Watsahan hewosen warsan.
 Käski maita kylmämähän,
 Kaltoja asettamahan;
 Lahet kylmi, lammit kylmi,
495. Jäip' on meri kylmämättä,
 Jäipäpeipponen selällä,
 Wästaräkki lainehilla,
 Senki kynnet kylmämättä,
 Pää pieni palelematta.
500. Joko nyt suureksi sukset,
 Joko kaswoit kauhiaksi?
 Tahot kylmeä minua,
 Kohotella Formiani,
 Alta jalkoja anella,
505. Päältä kynsiä kysellä. |

- Pakkasen Puhurin poika,
 Rowan ilman höyhedinen!
 Elös nyt minua kylmä,
 Elös päättäni palele,
510. Elös waiwa warpahia,
 Elä korwig koseta;
 Kyll' on sulla kylmämistä,
 Paljoki palelemista.
 Mene tuonne, kunne käsken,
515. Pohjan pitkähan perähan,
 Siell' on soita kylmämättä,
 Pajuja palelematta,
 Kiviä kivistämättä,
 Tannerta tasottamatta.
520. Jos ei tuosta kyllä liene,
 Tuonne ma sinun manoan
 Hien hiilien sekahan,
 Lemmon liesikiukahille;
 Siellä waiwut walkiahan,
525. Tunkteut tulen sekahan,
 Kost' et kuulu kuuna pänä,
 Selviä sinä ikänä.
 Tulen tungen sukkahani,
 Kekälehet kengkähäni,
530. Pakkasen palelematta,
 Rowan ilman koskematta."
 Sillä lieto Lemminkäinen
 Pahan pakkasen lumowi,
 Heitti laiwanfa lahelle,
535. Uuen purren puutokschen.

Itse metsähän menewi,
 Ylös korpehen kohosi,
 Matkoille majattomille,
 Teille tietämättömille.

540. Siinä lieto Lemminkäinen

Itse noin sanoiksi wirkki:
 "Woi minä polonen poika,
 Jo minä johonki jouwuin,
 Kuuksi päiwäksi kululle,

545. Jälkseni ilman alle.

Itkewi emo koissa,
 Walittawi vanhempaini:
 Tuoll' on poikani polosen,
 Tuolla laitton lapsueni,

550. Tuonen toukoja panewi,

Kalman maita kyntelewi.
 Saapi nyt minun polosen,
 Mun polosen pojaltani,
 Saapi pyyt pyhän piteä,

555. Pintuset hywin lihota.

Saapi kärppäset kaweellä,
 Drawaiset jouten juosta.

Niin on niin minun emoni,
 Niin on kaunis kantajani,

560. Kaswatit kanoja paljon,

Koko joukon jouhtenia;
 Tuli tuuli niin hajotti,
 Tuli lempo niin lewitti,
 Sisarilta sullan taitto,

565. Weikoilta wenon häwitti.

- Oli meitä kun oliki,
 Oli ennen aikoinansa,
 Sisaria suuri silta,
 Weikkoja weno punanen,
 570. Waan ei nyt nykyisin aoin,
 Ei kelle sanan sanoa;
 Joka mies sotaurosna,
 Kaikki miehet miekka wyöllä.
 Uina muistan muinosetki,
 575. Urwoan ajat paremmat;
 Kulin kulkana kylissä,
 Hersuin heinän karwasena,
 Moni katso muotohoni,
 Warteheini wakkotteli.
 580. Nyt mä mustuin mustikoilla,
 Painuin marjoilla pahoilla.
 Sian tieän, kussa synnyin,
 Paikan kaiken, kussa kaswoin,
 En tieä sitä sioa,
 585. Kussa kuollo kohtanewi.
 Olen kun jäniksen poika
 Suolla soikerrehtamassa,
 Palolla papahtamassa,
 Meren rannat juoksamassa,
 590. Someret sirottamassa,
 Pohjat kengistä kuluwi,
 Pois perotat pehmiäwi,
 Kengän warret wanhanewi."
-

Yhessästoista Runo.

Synty poika Kalewalassa, Kullerwo nimeltä, joka heti pieneenä myöään Ilmariselle orjaksi. Pannaan jos mille työlle, raataa kaikki erikummasesti ja talon häwiksi. Lasta soutuwa tapatti lapsen ja poltti kätkenki; kaskea leikkoawa, loihiti maan, ettei ikänä uuelleen metsistä eikä halmeen jywää saaha; aita panewa rakenti aian, ettei yksikänä päässyt ylitse; soutamassa souti weneen hajalle; nuottaa tarpomassa, tarpo nuotan ja kalat yheksi liiwaksi. Pannaan wiimmen karjaa paimentamaan. Panee ewästä paimenelle emäntä, laskee ulos karjansa ja lukee tavalliset luvut karjan eistymiseksi, maion karttumiseksi, ohtoa wästen j. n. e. Ulomaksi tullut paimen ewästä katsowa näkee kehnoiksi kiwen leiwässä olewan. Urwelee sen pilkalla emännän tehneen ja ajattelee, millä kostaisi. Niin lewittää metsään lehmät ja ajaa illalla kontioita kotia. Soittaa torwea, lähenee kotia. Käypi arwostansa lypsämään emäntä ja ensin loitompata katsellen ihastuu hywästi karjansa kauneutta. Saapi likemmä, niin käywät käsiksi karhut ja repiwät haawoille. Rukoilee ukkoa emäntä Kalewan poikaa soassa menettämään, waan Kalewan poikaki puolestansa rukoilee ukkoa, emäntä tauilla tappaamaan. Niin eriawi Ilmarisesta Kullerwo ja annaksen sotaan.

- Kullerwo Kalewan poika,
 Kun esinnä emästä synty,
 Heti kohta kolmiöisä
 Kattasi kapalowönsä,
 5. Pääsi päälle peittehensä.
 Nähtihin hyvä tulewan,
 Keksittihin kelpoawan;
 Wietihin Wenäehelle,
 Karjalahan kaupittihin,
 10. SImariselle sepolle.
 Minpä seppo tuosta anto?
 Niän seppo tuosta anto;
 Kaksi kattilarania,
 Kolme pa'an kuolioa,
 15. Wiisi wiikate kulua,
 Kuusi kuokan ruopioa.
 Se kaunis Kalewan poika
 Heti tuonne tultuansa,
 To päivänä ensimmäisnä,
 20. Kysy työtä iltasella;
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 "Kull' on työlle uusi orja,
 Kaaolle rahan alanen?"
 25. Pantu on lapsen katsantohon,
 Gormipienen souantahan.
 Katso lasta, fairwo silmät,
 Syötti lasta, söi itseksi,
 Lapsen tauilla tapatti,
 30. Kätken tulella poltti.

- To päivänä toisentena
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
35. "Kull' on työlle uusi orja,
 Kaaolle rahan alanen?"
 Pantu on kasken kaahantahan,
 Solkikoimun sorrantahan.
 Sorti puuta kaksi kolme,
40. Kawahutti kannon päähän,
 Miin huhuta huiahutti,
 Wihellytti, wierehytti:
 "Sini kaski kaatuohon,
 Koivu solki sortuohon,
45. Kuni ääni kuuluohon,
 Kuni wierrehe wihellys.
 Elköhön wesa wenyö,
 Kanto kaskwao ikänä,
 Kaskessa Kalewan pojan,
50. Solen kullan sorrannassa.
 Hywän ottaoon orahan,
 Elköhön tereä tehkö."

- To päivänä kolmantena
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 "Kulle työlle uusi orja,
 Kaaolle rahan alanen?"

- Pantu on aian panentahan.
60. Topa aitoa panewi,

- Kohastansa kottahongat
 Niaksiks' asettelewi,
 Kokonansa korpikuuset
 Seipähiksi pistelewi,
65. Witsasteli maan mailla,
 Wyötti kyillä käärmehillä,
 Sifiliskoilla siteli,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Ku ei lintuna kohonne,
 70. Kahen siiven siuotelle,
 Elköhön ylitse saako
 Niasta Kalewan pojan."
 To päiväinä neljäntenä
 Kysy työtä iltasella,
75. Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 "Työ orjan nimettäköhön,
 Nimi työlle pantaohon."
 Pantu on nuotan souantahan.
80. Se kaunis Kalewan poika
 To on nuotan souannassa,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Souanko wäen mukahan,
 Bai souan asun mukahan?"
85. Perimies Pelosen poika
 Se on warfin wastaeli,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Jos souat wäen mukahan,
 Beät miehuen nojassa,
 90. Wäh' on orjalla wäkeä."

Se kaunis Kalewan poika

To souti wäen mukahan,

Beti miehuen nojassa;

Benon haapasen hajotti,

95. Katajaiset kaaret katko,

Kalajahan kaiken kaato.

To päiwänä wiientenä

Kysy työtä iltasella,

Isännältä iltaseksi,

100. Emännältä aamuseksi:

"Työ orjan nimettähön,

Nimi työlle pantaohon."

Pantu on nuotan tarwontahan;

To on nuotan tarwonnassa,

105. Sanan wirkko, noin nimesi:

"Tarwonko wäen mukahan,

Panen miehuen nojassa,

Wai tarwon asun mukahan?"

Betäjä Wenarin poika

110. Se on warjin waštaeli,

Sanan wirkko, noin nimesi:

"Jos tarwot wäen mukahan,

Panet miehuen nojassa,

Wäh' on orjalla wäkeä."

115. Se kaunis Kalewan poika

Koppasi mäeltä männyn,

Kiwen kirskoksi rakenti,

Paaen paino tarpomeksi,

Hongan warreksi hotasi.

120. Tarpowi wäen mukahan,

Pani miehuen nojassa,
 Tarpo nuotan tappuroiksi,
 Been welliksi seotti,
 Kalat liivaksi litsotti.

125. Niin päivänä kluentena

Kyhy työtä iltasella,

Isännältä iltaseksi,

Emännältä aamuseksi:

"Työ orjan nimettäöhön,

130. Nimi työlle pantaohon."

Pantu on karjan paimenehen,

Saatu lehmien ajohon.

Mit' on orjalle osaksi,

Ewähäksi paimenelle?

135. Seppo Ilmarin emäntä

Leivän leipowi leivän,

Alle kaurasen asetti,

Päälle wehnäsen wenytti,

Kiwen kuorien keselle.

140. Pani orjalle osaksi,

Ewähäksi paimenelle,

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Elös tätä ennen syökö,

Karjan mentyä metsälle."

145. Siitä Ilmarin emäntä

Pasli karjan laitumelle,

Sanowi sanalla tuolla,

Pausu tuolla lausehella:

"Työnnän lehmäni leholle,

150. Hajasärwet haawikolle;

Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Käy sä karja katsomassa,
 Wiitsimäss' emännän wilja.

155. Kun katsoit katoksen alla,
 Miin katso katottomassa,
 Kuni hoijit huonehessa,
 Mini hoia hongikossa,
 Gotta karja kaunistuissi,

160. Eistyişi emännän wilja,
 Ennen käymistä emännän,
 Katsomista karjan piian,
 Emännän epäpätösen,
 Ylen kainun karjan piian.

165. Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Syöttele metisin syömin,
 Juottele metisin juomin;
 Syötä kullaista kuloa,

170. Sopiaista heinän päätä,
 Rurmelta mesinukalta,
 Metiseltä mättähältä.
 Ota torwi tuolta maalta,
 Tuolta tuomikkopuroilta,

175. Puhu tuohon torwehesi,
 Kumahuta kuuluhusi.
 Puhu kummut kukkahaksi,
 Uhowieret armahaksi,
 Suowieret sulaksi meeksi,

180. Hetewieret wierteheksi.

- Tuoppa tänne tuorehesi,
 Kulettele kultiasi,
 Koskilta kohisewilta,
 Kanarwan kufattarilta,
 185. Heinän helpehettäriltä,
 Taiwahan nawattarilta.
 Kaiwo kultanen kuwoa
 Kahen puolin karjan maita,
 Tosta karja wettä joisi,
 190. Simoa sirteteleisi,
 Utarihin uhkuwihin,
 Nisihin pakottawihin.
 Paa nisät pakottamahan,
 Utarehet uhkumahan,
 195. Puhumahan maitoputket,
 Maitohurstit huokomahan.
 Paljo on niitä ja pahoja,
 Kut maion Manalle wiewät,
 Lehmän tuoman Tuonelahan;
 200. Wäh' on niitä ja hywiä,
 Kut maion Manalta saawat,
 Lehmän tuoman Tuonelašta.
 En minä kysy kylästä,
 Taho toisesta talošta,
 205. Saan minä Manalta maion,
 Lehmän tuoman Tuonelašta.
 Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Heruttele Hermikkia,
 210. Tuorustele Tuorikkia,

- Herasesta hettehestä,
 Metiseltä mättähältä;
 Tuoa maitoset maruet,
 Tuoa uhkuwat utaret,
 215. Turpehista tuorehista,
 Marehista maemmista,
 Tänä suurena suvena,
 Luojan hellennä kesänä.
 Mielikki metsän emäntä,
 220. Tellerwo Tapon neiti!
 Utu paita helma hieno,
 Siwus kultanen koria;
 Sie olet karjan kaitselia,
 Wiitsiä emännän wiljan,
 225. Mielosassa metsolassa,
 Tarkassa Tapiolassa.
 Kaitse kaunosin kätösin,
 Somin sormin suoritellos,
 Tuomos illalla kotihin,
 230. Nisillä pakottawilla,
 Tuntuwilla tummeliilla,
 Utariilla uhkuwilla,
 Emännälle etsiwälle,
 Nuorille murehtiwalle.
 235. Kuippana metsän kuningas,
 Metsän hippa halliparta!
 Ota piiska pihlajainen,
 Katajainen karjan ruoska,
 Tarkoa Tapiowaaran,
 240. Pinnawaaran liepehiltä,

Uja karja kartanoUe,
 Saunan lämmitä panoUe;
 Kotihin kotonen karja,
 Metsän karja metsolahan.

245. Dhtonen metsän omena,

Metsän kájá kállerbinen!
 Zehkáme sulat sowinnot,
 Kesärauhat ratkoome,
 Sáksemme, ilmaksemme,

250. Polweksemme, páiwiksemme,

Emmä kieuá kiertámástá,
 Karjoani katsomástá,
 Enká káymástá epeá.
 Kiellán kielin koskemástá,

555. Hammasten hajottamástá,

Lihan keski liikkumástá.

Beliseni, weitoseni,

Mesikámmen kaunoseni!

Elá sorra sontareittä,

260. Raaha maion kantajoa.

Kun sa kuulet karjan kellon,

Helkkáwán helián kellon,

Ruosterauan roikkauwan;

Zoki korpehen kokeos,

265. Saaos sammalhuonehesen.

Káyós kaiten karjan maita,

Piilten piimáankahia,

Kierten kellojen remua.

Karjan kájessá mákeá,

270. Astu sie máen alatse;

- Karjan käyessä alitse,
 Mene sie mäkeä myöten;
 Kule siikana siwutse,
 Wetelete ween kalana,
 275. Gott' ei karja koipahtuissi,
 Wikoissi emännän wilja,
 Pieni wilja pillastuissi.
 Anna suot sopusin olla,
 Salot kaikki kaunihina;
 280. Anna käyä käyräsarwen,
 Sontareien forkutella,
 Käyä soita, käyä maita,
 Käyä korwen kankahia,
 Ettet koske konnanana,
 285. Piikuta lipeänänä!
 Jos sulle halu tulisi,
 Hampahat haluttelisi;
 Hakkoa lahoa puuta,
 Murra muurahaiskekoa.
 290. Metsolan metinen amme
 Hapata hihittelewi
 Kultasella funnahalla,
 Hopeaisella mäellä,
 Alla kuusen kukkalatwan;
 295. Alla pehkowan petäjän.
 Siin' on syöä syölahänki;
 Suoa miehen juolahanki,
 Eikä syöden syömät puutu,
 Suoen juomiset wähene.
 300. Niin teemmä iki sowinnot,

Iki rauhat ratkoamme;
 Yhet maat, eri ewähät,
 Sowun kullaki sioa.

Waan jos tahtonet tapella,

305. Soisitse soan eleä,

Niin tapellos talwikauet,
 Lumiajat luskaellos.

Kesän tullen, suon sulaten,
 Pätäköien lämmitessä,

310. Elös tullo näille maille,

Näille karjan käytävälle.

Dmp' on maata muuallaki,

Varhoa taempanaki,

Juosta miehen joutilahan.

315. Kun ma ohtona olisin,

Mesikämmennä kâwisin,

Emma noissa noin olisi

Uina akkojen jaloissa;

Kâpy on kangas kâyâksesi,

320. Sormin sorkutellaksesi.

Dta juoni juostaksesi,

Polkku poimettelaksesi

Tuonne Manalan metsälle,

Tahi Kalman kankahalle,

325. Siell' on Kirjos, siellä Karjos,

Rautasissa rahkehissa,

Kymmenissä kytkyhissä.

Siellä laihatki lihawat,

Lihawaksi luutki saawat.

330. Kiwiksi minun omani,

Kannon päiksi kaunihini,
 Kuusiaisien kulkieissa,
 Matkatessa Mausiaisen!

Josp' on tullet näille maille,

335. Sattunet saloille näille,
 Täällä' ompi osawat waimot,
 Emännät alinomaset,
 Sotka tiesi turmelewi,
 Matkasi pahoin panewi,

340. Ettet koske konnanana,
 Rupia rumanakana,
 Nlitse tahon jumalan,
 Päitse auwon autuahan.

Leppy nyt lehto, kostu korpi,

345. Lempiä salo sininen,
 Anna rauha raawahille,
 Sontareisille sowinto,
 Tänä suurena suvena,
 Herran hellennä kesänä.

350. Kuippana metsän kuningas,
 Hongatar salon emäntä!
 Korjaele koiriasi,
 Raiwaele rakkiasi;
 Rätke koirasi kolohon,

355. Rakkisi rapaja kiinni,
 Kultasihin fytkyihin,
 Sihnihin hopeisihin.
 Rätke kynnet karwohinsa,
 Hampahat ikenihinsä,

360. Syötkse kultanen korento

- Päpi luisten leukaluien,
 Ettei liiku luiset leuat,
 Eikä hampahat hajoa.
 Pane panta pihlajainen
365. Ympäri nenän nykerän;
 Kun ei pihlaja pitäne,
 Niin sä waskesta walaos;
 Jos ei waski wahwa liene,
 Sitte rauasta rakenna;
370. Waan jos rauan ratkasseehe,
 Wielä mennehe wioille,
 Suuhunsa tulinen tulypa,
 Lemmon luffo leuoillensa,
 Ettei leukaluut lewiä,
375. Eikä hampahat hajoa.”
 Sillä Ilmarin emäntä
 Paske karjan laitumelle,
 Hajasarwet haawikolle,
 Pani paimenen perähän.
380. Kullerwo Kalewan poika
 Ujo lehmät suota myöten,
 Itse kangasta kaputti,
 Istu mäelle mättähälle,
 Pääty päivän rintehesen.
385. Siinä laulo, noin saneli:
 ”Kule päivä kuusikolle,
 Biere wehnawiiakolle,
 Karloa katajikolle,
 Päästä paimenta kotia.”
- [390. Jo emäntä koista huuhu,

Sanan wirkki, noin nimesi:

"Mit' on syöä uuen orjan,
Kawita rahan alafen."

Se kaunis Kalewan poika

395. Otta leipänsä pomesta,

Weitsen wyöltänsä wetäwi

Leipä leikkaellaksensa.

Weti weitsensä kivehen,

Karahutti kalliohon;

400. Murti suuta, murti päättä,

Murti mustoa hawenta,

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Millä maksan naisen naurun,

Naisen naurun, piian pilkan,

405. Emmännän pahan piännän?

Millä jaksan, sillä maksan:

Pehmät metsähän lewitän,

Ujan suolle sontareiet,

Maion antajat aholle,

410. Työnnän kontiot kotihin,

Suet kytken kartanolle."

Kulki päivä kuusikolle,

Bieri wehnäwiikolle,

Karkasi katajikolle;

415. Pehmät metsähän lewitti,

Ujo suolle sontareiet,

Maion antajat aholle,

Työnti kontiot kotihin,

Kirjokarjan kartanolle.

420. Niin hän neuo karhujansa,

Sufiansa suin puheli:
 ”Repäse emännän reisi,
 Pure puoli pohkiota.”

425. Deki luifun lehmän luista,
 Soiton sorasta wärfän.
 Tuolla soitteli somasti,
 Kalahutti kaunihisti,
 Kolmasti kotimäellä,
 430. Ruuesti fujan perällä.

- Sano Ilmarin emäntä:
 ”Ole kiitetty Sumala!
 Torwi soipi, karja saapi,
 Mist’ on orja sarwen saanut,
 435. Rautio tasasen torwen?
 Puhki korwani puhwi,
 Läpi pääni läylentäwi.”

- Se kaunis Kalewan poika
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 440. ”Suolt’ on orja sarwen saanut,
 Torwen tuonut tuomikolta;
 Mää emäntä lypsämähän,
 Raawahat rawitsemahan.”

- Siitä Ilmarin emäntä
 445. Käski muorin lypsämähän:
 ”Käyppä muori lypsämähän,
 Raawahat rawitsemahan.”

- Muori tuon sanoiksi wirkki:
 ”Minapa hywä emäntä
 450. Itse ennen lehmät lypsi,

Itse raawahat rakenti.”

Siitä Ilmarin emäntä

Räwi lehmät lypsämähän,

Raawahat rawitseemahan:

455. ”Boipa lehmäni suloset,

Kaikk’ on ilweksen iholla,

Karwalla metsän kapehen,

Metsän uuhien untuwalla,

Utarilla uhkuwilla,

460. Nisillä pakottawilla.”

Pyhmistihen lypsämähän,

Kallistihen katsomahan;

Tarttu karhu kantapäähän,

Susi suin rewittelewi,

465. Repäsi emännen reien,

Katko kaikki kantasuonet.

Kullerwo Kalewan poika

Sillä kosti piian pilkan,

Piian pilkan, naisen naurun,

470. Pahan waimon palkan makso;

Pisti pillit säkkihinsä,

Päksi soitellen sotahan,

Kullotellen wainotielle.

Siitä Ilmarin emäntä

475. Ukkoa rukoelewi:

”Di Ukko yli jumala!

Tapa sie Kalewan poika

Rakehilla rautasilla,

Niekloilla teräsnenillä,

480. Suurilla sotateoilla,

Bainoteilla waifehilla."

Tuo kaunis Kalewan poika
 Itse pääty kuulemahan,
 Ukkoa rukoelewi:

485. "Di Ukko yli jumala!

Tapa Ilmarin emäntä
 Kakehilla rautasilla,
 Niekloilla teräsneillä,
 Kapehilla kartanoilla,

490. Oman pirttinsä pihalla."

Läksi soitellen sotahan;
 Soitti soilla mennessänsä,
 Patakoitteli palolla,
 Kullerwoitti kankahalla.

495. Suo järähti, maa tärähti,

Kangas wastahan kalahti.

Sana saatihin jälestä:

"Maammosi kotona kuoli;
 Käyppäs tuota katsomahan,

500. Kuten kuollut hauatahan."

Se kaunis Kalewan poika

Hämpä warsin wastaeli:

"Josp' on kuoli maammoseni,
 Dmpi han kotona tamma,

505. Millä maahan wietäöhö,

Hautahan hakattaoho."

Soitti suolla käyessänsä,

Kalahutti kankahalla;

Saatihin sana jälestä:

510. "Kuoli taattosi kotona;

Käyppä tuota katsomahan,
Miten maahan wietänehe."

Se kaunis Kalewan poika
Hänpä warsin wastaeli:

515. "Jos' on kuoli taattoseni,
Dmpi han kotona ruuna,
Millä maahan wietäöhö,
Hautahan hakattaoho."

Soitti suolla mennessänsä,
520. Kankahalla käyessänsä;

Saatihin sana jälestä:

"Kuoli naisesi kotona;

Käyppä tuota katsomahan,

Miten maahan pantanehe."

525. Se kaunis Kalewan poika

Hänpä tuon sanoiksi wirkki:

"Jos kuoli kotona nainen,

On orit kotona ollut,

Millä maahan wietäöhö,

530. Kalmahan katettaoho."

Meni soitellen sotahan,

Kullotellen wainoloihin,

Pataksitellen palolla,

Kullerwoiten kankahalla.

Kaksikymmenes Runo.

Ilmarinen aikansa kuollutta naista surrut
 wiimmen alottaa toista kullasta ja hopeasta ta-
 koa. Työ ei tahtonut warsin menestynä, sillä nei-
 en siasta tuli esinnä miekka ja toisen kerran orit
 tulesta. Basta kolmannella yrittämällä sai neien,
 senki suuta, silmiä ja muita tarpeita wajalla. Ne
 jälestä päin tehtyä, pani yöksi wierehensä, waan
 tunsi pian kelpaamattomaksi. Niin työnsi sen Wäi-
 nämöiselle, joka yön wieressä lewättyä wilustunee-
 na aamulla warottaa kenenkänä kullaista eli ho-
 piaista naista huolittelemasta. Waan Ilmarinen
 itse läksi nuorempata Pohjolan tytärtä, jota kui-
 tenkana ei saanut. Nielipahoissa kotiin saaneelta
 kysyy Wäinämöinen Pohjolan elämästä. Hywin
 ja huoletonna elävän saao sammon waralla Poh-
 jolan Ilmarinen.

Siitä seppo Ilmarinen
 Naista itki illat kaiset,
 Itki yöhyet enemmän,
 Huomeniset huskaeli,
 5. Kun oli kaunis kaatununna,
 Kanssa Kalmahan katettu.
 Cipä kääntynyt käessä

- Wasinen wasaran warssi,
 Päiwän päästä ollenkana,
 10. Eikä päiwän, eikä toisen.

Sano seppo Ilmarinen:

- "En tieä polonen poika,
 Miten olla, kuin eleä;
 Walwon yön eli makoan,
 15. Uia on yötä, tunti tuhma,
 Waiwoja matala mahti."

Poimi kultia merestä,
 Hopehia lainehilta,
 Keräsi kekosen puita,

20. Kolmekymmentä rekeä.
 Puut on poltti hiililöiksi,
 Hiilet ahjohon ajeli.

Tunki kultia tulehen,
 Hopehia hliloksehen,

25. Sykshyisen uuden werran,
 Werran talwisen jäniksen,
 Ditti orjat lietsomahan,
 Palkkalaiset painamahan.

Orjat lietsi löyhytteli,

30. Palnaeli palkkalaiset,
 Kintahattomin kätösin,
 Hatuttoman hartioisen,
 Talwisella taiwahalla.

Itse seppo Ilmarinen

35. Naista kullaista kyhäsi,
 Hopiaista huolitteli.

Ei orjat hywästi lietsi,

- Eikä paina palkkalaiset.
 Itse löihen lietsomahan,
 40. Vietso kerran löyhäytti,
 Vietso toisen löyhäytti;
 Niin kerralla kolmannella
 Katso ahjonsa alusta,
 Vietsimensä liepehiä.
45. Miekka tungen sen tulesta,
 Terä kulta kuumoksesta;
 On miekka hyvän näkönen,
 Waan miekka pahan tapanen,
 Joka päivä miehen tappo,
 50. Parahana kaksi miestä.
 Sen orjat hywin hyvästy,
 Muu miero pahoin pahastu.
 Itse seppo Ilmarinen
 Tunki miekkansa tulehen,
 55. Terän kulta kuumokseen,
 Piitti kultia lisäksi;
 Kultia lypärin tänen,
 Hopehia huowan tänen.
 Dtti orjat lietsomahan,
 60. Palkkalaiset painamahan.
 Driat lietso löyhätteli,
 Painaeli palkkalaiset,
 Kintahattomin kätösin,
 Hatuttoman hartioisen,
 65. Talwisella taiwahalla.
 Itse seppo Ilmarinen
 Taki kullaista kuwoa,

Hopeaista morsianta.

Ei orjat hyvästi lietso,

70. Eikä paina palkkalaiset.

Itse löihen lietsomahan,

Lietso kerran löyhäytti,

Lietso toisen löyhäytti;

Niin kerralla kolmannella

75. Katso alle ahjossensa,

Lietsimensä liepehelle.

Dri tungen sen tulesta,

Harja kulta kuumoksesta;

On oro hyvän näkönen,

80. Waan syän pahan tapanen,

Soka päivä tamma tappo,

Parahana kaks tappo.

Sen orjat hywin hyvästy,

Muu miero pahoin pahastu.

85. Se on seppo Ilmarinen

Jo oron tulehen tunki,

Harjan kulta kuumoksehen,

Piitti kulta lisäksi;

Kultia kypärin täven,

90. Hopehia huowan täven.

Dtti orjat lietsomahan,

Palkkalaiset painamahan.

Orjat lietso löyhytteli,

Painaeli palkkalaiset,

95. Kintahattomin kätösän,

Hatuttoman hartioisen,

Talwisella taiwahalla.

- Itse seppo Ilmarinen
 Tarko kullaista kumoa,
 100. Hopiaista morsianta.
 Driat lietso löyhytteli,
 Päivät lietso, yön lepäsi;
 Ei saa kullaista kumoa,
 Hopiaista morsianta.
105. Siitä seppo Ilmarinen
 Itse löihen lietsomahan,
 Lietso päivät päättämättä,
 Lietso yön lepäämättä.
 Päivän lietso, lietso toisen;
110. Miin päivänä kolmantena
 Katso ahjonsa alusta,
 Lietsimensä liepehiä,
 Neiti tungeksen tulesta,
 Kassa kulta kuumolsesta.
115. Sen seppo hywin hyvästy,
 Muu miero pahoin pahastu.
 Katselewi, kääntelewi;
 Ei ollut suuta, eikä muuta,
 Eikä naisen tarpehia.
120. Tarko suut, tarkowi silmät,
 Muutki tarpehet mokomat,
 Ei saanut sanalliseksi.
 On neiti hyvän näkönen,
 Ei tieä tapoja neien;
125. Se on seppo Ilmarinen
 Pani yöksi wierrehensä,
 Kylmän kulta kuumottawi,

Wilun huotawi-hopia.

Sano seppo Ilmarinen:

130. "Kellén kulta kelpoawi?

Neiti wanhan Wainämöisen
Ikuseksi puoliseksi."

Sillon wanha Wainämöinen,

Heti öisä ensimmäisnä,

135. Jo tuossa lepäelewi

Pätöillä piäaloilla,

Perinnöillä pehmeillä,

Nuoren neitosen keralla,

Ku oli kullasta kuwaittu,

140. Hopiašta siunaeltu.

Eiinä wanha Wainämöinen

Baroaksen waiyyahansa,

Turwoaksen turkkihinsa.

Pani päälle peittehiä,

145. Kahet kolmet korhun taljat,

Wiiet kuuat willwaiyat.

Se oli kylki kyllä lämmin,

Ku oli wästen waiyyoansa,

Wästen waatetriepujansa;

150. Ku oli nuorta neittä wästen,

Se oli kylki kolmämässä,

Oli hyyksi hyytymässä,

Meren jääksi jäätymässä,

Kiweksi kowoamassa.

155. Sillon wanha Wainämöinen,

Yön yhen lewättyänsä

Neien kultasen keralla,

- Hopiaisen morsiamen,
 Sanowi sanalla tuolla,
 160. Pausu tuolla lausehella:
 "Eldös sie nykyneen nuori,
 Etkööte lapsen lapsi!
 Sinä ilmoissa itänä,
 Kuuna kullan walkiana,
 165. Naista kullasta kumailko,
 Hopiaista huolitelko;
 Kylmän kulta kuumottawi,
 Wilun huohatawi hopia.
 Se oli kylki kylä lämmin,
 170. Ky oli wanhan waipan alla;
 Se oli jääksi jähtymässä,
 Ku oli nuorta neittä wašten."
 Itse seppo Ilmarinen
 Alla päin, pahoilla mielin,
 175. Kaiken kallella kypärin,
 Pääksi poies Pohjolan,
 Dytön toisen toiwiossa,
 Neien innossa ihanan.
 Tuli Pohjolan tupahan,
 180. Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Anna akka tyttöäsi,
 Mulle mointa morsianta,
 Dyttoäsi nuorempata,
 Lastasi wakawimpata."
 185. Louhi Pohjolan emäntä
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Ei oo tyttö tuuwitettu,

- Kanawarfi kaawatettu
 Sinun rehwanan rekehén,
 190. Bierehen weren imián,
 Luun syöjän, lihan purian,
 Beren uelta wetäjän.
 Ennen annan tyttäreni,
 Työnnän surman suupalakssi,
 195. Suuhun juoksewan sutosen,
 Karhun kiljuwan kitan.”
 Ei sieltä tytärtä saanut,
 Eikä nuorta morsianta.
 Murti suuta, wäänti päättä,
 200. Murti mustoa hawenta,
 Pääksi poies Pohjolašta,
 Matkasi omille maille.
 Waka wanha Wainämöinen
 Siellä wastahan tulewi,
 205. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Weli seppo Ilmarinen,
 Panfoni emoni lapsi!
 Kun olet pahoilla mielin,
 Kahta kallella kypärin,
 210. Pohjolašta tullessasi!
 Miten Pohjola eläwi?”
 Sano seppo Ilmarinen:
 ”Mi on Pohjolan eleä,
 Kun on sampo jauhamašsa,
 215. Kirjokansi kallumassa;
 Päiwän jauho syötäwiä,
 Päiwän toisen myötäwiä,

Kolmannen kotipitoja.

Totta sanon, kun sanonki,

220. Mi on Pohjolan eleä,

Kun on sampo Pohjolasfa.

Siin' on kyntö, siinä kylwö,

Siinä kaswo kaikenlainen,

Siinäpä ikuinen onni."

Yheskolmatta Runo.

Wainämöinen kehottaa Ilmarista keraansa sampo Pohjolastä noutamaan. Penkoo Ilmarinen sammon paremmin Pohjolassa varjeltavan, kun että olisi nouettavana. Myöntyy kuitenkin lähtemään. Mielän esinnä Wainämöiselle taottua jo onki valmis matkalle. Kulkisi mielestänsi maihin Ilmarinen, Wainämöinen wenehellä. Kulusta tuumatesssa kuullaan wene itkemässä. Kysyttelee Wainämöinen, mitä oli itkewä? Lahowansa vastaawi yhä teloilla makaawa. Saapi wesille Wainämöinen weneen ja wäkeä weneesen. Soutaan moniahan niemen nenätse ja äkätään Lemminkäiseltä. Huutoa mäikähyttää maalta Lemminkäinen ja anoo yhteen matkaan päästä. Niin otetaan mies weneesen.

Waka wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Ohoh seppo Ilmarinen!

Lätköömme Pohjolahan

5. Hywän sammon saahantahan,

Kirjokannen katsantahan."

Sano seppo Ilmarinen:

"Ei ole sampo saatavana,

Kirjokansi tuotavana

10. Pimiästä Pohjolastä.

- Siell' on sampo saatettuna,
 Kirjokansi kannettuna
 Pohjolan kiwimäkehen,
 Baaran waskisen sisähän,
 15. Yheksän lukun ta'aksi.
 Sihen juuret juuruteltu
 Yheksän sylvän sywähän,
 Suuri juurttu maaemähän,
 Toinen wesiwiertehesen,
 20. Kolmansii kotimäkehen.
 Sano wanha Wainämöinen:
 "Pätkös sammon saahantahan,
 Kirjokannen tuoantahan
 Pohjolan kiwimäestä,
 25. Baaran waskisen sisästä,
 Yheksän lukun takoa.
 Tao mulle uusi miekka,
 Tee miekka tuliteränen,
 Jolla hurttia hutelen,
 30. Pohjan kansan karkottelen,
 Saahessa otolle sammon,
 Tuonne kylmähän kylähän,
 Pimiähän Pohjolahan,
 Summahan Sariolahan."
 35. Siitä seppo Ilmarinen,
 Taloja iänskuinen,
 Dunki rautoja tulehen,
 Teräksii hiiloksehen.
 Dtti orjat lietsomahan,
 40. Palkkalaiset painamahan;

Otjat lietso löyhytteli,
 Hywin paino palkkalaiset,
 Rauta wellinä wenähti,
 Kuonana teräs kohaſi.

45. Siitä seppo Ilmarinen,
 Taloja iänikuinen,
 Katso alle ahjoksensa,
 Vietsimensä liepehelle,
 Miekka tungeksen tulesta,

50. Terä waršin walkiasta.
 Siitä seppo Ilmarinen,
 Taloja iänikuinen,
 Päätä kullasta kuwasi,
 Hopiasta huolitteli.

55. Kulta taipu taikinana,¹
 Been waahtena hopia,
 Ahjolla alasiimilla,
 Basarilla walkkamilla.

So on miekka walmihina.

60. Itse wanha Wainämöinen
 Sai miekan tuliteräsen
 Käteensä oikiahan;
 Sanan wirko, noin nimesi:
 ”Onko miekka miestä myöten;

65. Kalpa kantajan mukahan?”
 Olipa miekka miestä myöten,
 Kalpa kantajan mukahan,
 Jonka kuu kärestä paisto,
 Päiwä wästistä wälötti,

70. Heponen terällä hirnu,

Kasi nauku naulan tiesä,
Pentu putkessa makasi.

Siitä seppo Ilmarinen
Hyötteleksen, wyötteleksen,

75. Rautapaitohin paneksen,
Teräswoihin telkitäksen.
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Mies on lustuisa lujempi,
Rautapalassa parempi,
80. Teräswoissä tenhosampi."

Pähteä luku tulewi,
Piitto käyä kerkiäwi;
Yks on wanha Wainämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,

85. Pääsivät hevon hakuhun,
Suwifunnan kuuntelohon,
Suwifunnan suitset wyöllä,
Warsan waljahat olalla.
Käywät tietä astelewat

90. Ympäri salon sinisen,
Kuulit purren itkewänsä,
Wenehen walittawansa.

Waka wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

95. "Siellä on pursi itkemässä,
Wenonen walittamassa;
Soko menemmä meriä,
Wenehellä wettä myöten,
Waike maisin matkoamma,
100. Ratkastamma rantamaisin?"

Sano seppo Ilmarinen:

- "Bakawampi maisin matka;
 Surma menköhön merelle,
 Siellä tuuli turjuttaişi,
 105. Siellä wiiskaişi wihuri,
 Saişi formet soutimekşi,
 Kämmenet kásimeloikşi."

Sano wanha Wainámoínen:

- "Bakawampi maisin matka,
 110. Bakawampi, waihiampi,
 Wielá muuten mutkasempi.
 Eysti on wenon wesillä,
 Purren juosta jolkutella,
 Beet wáliát wáikytellä,
 115. Selát selwát seurustella;
 Tuuli purtta tuuwittawi,
 Lánşituuli láikyttáwi,
 Etelá eille wiepi."
 Heitti maahan marhaminnan,
 120. Suwikunnan suitset suoille,
 Warsan waljahat aholle,
 Láksi luokşi puisen purren,
 Luokşi itkewán wenehen.

Kysytteli, lausutteli:

125. "Mitá itket puinen purşi,
 Wene hankawa walitat?
 Itketkö sá puisuuttasi,
 Hankauttasi háluat?"

Purşi puinen waštoawi,

130. Wene hankawa sanowi:

- "Wesillä" on wenosen mieli
 Terwasiltaki teloilta,
 Mieli neion mieholahan
 Korfiastaki kviistä.
135. Enkä itke puisuuttani,
 Hankauttani halua;
 Sitä itken puinen purssi,
 Wene mäntynen walitan;
 Sanottihin tehtäessä
140. Saatawan sotiwenettä,
 Sotipurttu puuhattawan,
 Tuowan täyteni eloa,
 Alukseni aartehtia.
 En sotahan saanuffana,
145. Enkä wietynä wesille.
 Muut purret, pahimmat purret,
 Päästähän sotia käywät,
 Tappeloita tallustawat;
 Enemmän eloa saawat,
150. Kun kuningas kuunna vuonna,
 Seppä seitsennä kesänä.
 Minä westämä wenonen,
 Walmistama Wainämöisen,
 Nina lahon lastuillani,
155. Wenyn westämöisilläni.
 Pahimmatki maan matoset
 Alla kaarteni asuwat,
 Pinnut ilman ilkeimmät
 Pesän päälläni pitävät;
160. Difi kahta kaunihimpi,

Kahtha kolmia parempi,
 Olla mântynä mäellä,
 Petäjänä kankahalla,
 Oksilla orawan juosta,
 165. Hawulinnun haihatella."

Sano wanha Wainämöinen:

"Eienet wene Wainämöisen,
 Niin mennet teloilta näiltä,
 Ilman kourin koskematta,
 170. Käsiwarstin waalimatta."

Purssi taiten wastoawi,
 Wene hankawa sanowi:
 "Eipä mun sukuni muukan,
 Eikä weljeni wenoset

175. Mennä kourin koskematta,
 Käsiwarstin waalimatta."

Sano wanha Wainämöinen:

"Jos ma sun wesille työnnän,
 Toko juokset soutamatta,
 180. Uiroilla awittamatta,
 Huoparilla huopimatta,
 Puhumatta purjehesen?"

Purssi taiten wastoawi,
 Wene hankawa sanowi:

185. "Eipä mun sukuni muukan,
 Eikä toinen joukkioni
 Suokse sormin soutamatta,
 Uiroilla awittamatta,
 Huoparilla huopimatta,

190. Puhumatta purjehesen."

Sano vanha Wainämöinen:

- "Toko juokset soutamalla,
 Uroilla awittamalla,
 Huoparilla huopimalla,
 195. Puhumalla purjehesen?"

Pursi taiten waštoawi,
 Wene hankawa sanowi:

- "Topa mun sukuni muukin,
 Raitki weljeni wenoset,
 200. Juoksi sormin soutamalla,
 Uroilla awittamalla,
 Huoparilla huopimalla,
 Puhumalla purjehesen."

Waka vanha Wainämöinen

205. Työntäwi wenon wesille,
 Paulo purren lainehille;
 Paulo laian neitosia,
 Tinapäitä neitosia,
 Tinapäitä, waskiwöitä,

210. Sormuskäsiä somia;
 Laian toisen sulhosia,
 Sukapäitä sulhosia,
 Sukapäitä, piipiwöja,
 Kannusjalvoja jaloja.

215. Vielä laulo Wainämöinen
 Seljot täytehen wäkeä,
 Seljot wanhoa wäkeä,
 Jän kaiken istunutta,
 Kus' oli wähan sioa,

220. Nuorukaisilta esinnä.

Itse istuwi perâhân,
 Saatiuwi laskemahan,
 Kofan koiwusen kuwulle,
 Melan koukkupään nojalle.

225. Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 ”Suokse pursi puittomia,
 Wene wäljiä wesiä,
 Kule kuplina wesiällä,
 230. Lumpehina lainehilla.”

Pani wanhat soutamahan,
 Wanhat souti, pää wapiſi,
 Ei ilo ilolle käynyt,
 Eikä soutu souannalle.

235. Pani nouret soutamahan,
 Berewät wetelemâhân,
 Nuoret souti, formet notku,
 Ei ilo ilolle tullut,
 Eikä soutu souannalle.

240. Siitä seppo Ilmarinen
 Itse istu soutamahan,
 Asettautu airoksille;
 Jo tuli ilo ilolle,
 Pääſi soutu souannalle.

245. Souti seppo Ilmarinen,
 Souti formilla kowilla,
 Pyörâhteli puinen pursi,
 Wene honkanen wapiſi,
 Deljot rytky, airot notku,

250. Airon pyrryt pyinä winku,

- Derät tetrinä kuferti,
 Nokka jolu joutsenena,
 Perä kraakku kaarnehena,
 Hangat hanhina hatsahti.
255. Itse wanha Wainämöinen
 Paskea karehtelewi,
 Nenätse utusen niemen,
 Päitse saaren terhenisen.
 Uhti saarella asuwi,
260. Kauko niemen kinalossa;
 Kataluutta Kauko itki,
 Weitikkä osan wähyyttä,
 Uhti aitan pieneyttä.
 Poi filmänsä luotehelle,
265. Käänsi päättä päiwän alle;
 Kaunis kaukoa näkewi,
 Werewä wesien poikki,
 Pittä pilvien takoa.
 Näki pilwen pienemmäisen,
270. Pilwessä wesipisaran,
 Pisarassa pienen lammin,
 Lammissa wenuwähäsen,
 Wenossa wahan wäkeä;
 Nies puhas perässä purren,
275. Uros toinen airokissisa.
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "En mä tunne tuota purtta,
 Keksi kelwoista wenettä,
 Souten Suomesta tulewi,
280. Uiroin iskein iästä,

Melan luoen luotehesen."

To huhuta huiahutti,
Huutawi nenästä niemen,
Mäitäsä mäen takoa:

285. "Kenen on wene wesiällä,
Kenen laiwa lainehilla?"

Miehet purresta puhuwat,
Waimot wastaten sanowat:
"Mi olet mies mäen takanen,

290. Uros korwen ulkomainen?
Kun et tunne luojan purtta,
Kekki Wainolan wenettä,
Et tunne perän pitäätä,
Airollista arwaele."

295. Sano lieto Lemminkäinen:

"To tunnen perän pitäjän,
To älyän airollisen:
Waka wanha Wainämöinen
Itse on perän piössa,

300. Ilmarinen airollisna.
Minnekkä menettä miehet,
Kunne urohot kuletta?"

Sano wanha Wainämöinen:

"Kohiti pohjaista kulemma,

305. Kohiti kuohuja kowia,
Lakkipäitä lainehia,
Sampo tapoamahan,
Kirjokantta katsomahan
Pohjolan kiwimäestä,

310. Waaran waskisen sisästä."

Sano lieto Lemminkäinen:

"Di sie wanha Wainämöinen!

Ota mieki matkohifi,

Olen mieki miessä siellä,

315. Urohona kolmantena,

Kun saat sammon nostantahan,

Kirjokannen kannantahan

Pohjolan kiwimäestä,

Baaran waskisen sisästä."

320. Waka wanha Wainämöinen

Otti miehen matkohinsa,

Berewän wenosehensa.

Se on lieto Lemminkäinen

To tulla tubuttelewi,

325. Käy läuiferrettelewi,

Tuopi laian tullessansa,

Wenehesen Wainämöisen.

Sano wanha Wainämöinen:

"Difi puuta puresfani,

330. Laitoa wenosesfani,

Parahiksi painoaki;

Miksi sie kannat metsästä

Puuta purtehen lisäksi?"

Sano lieto Lemminkäinen:

335. "Ei wara wenettä kaaha,

Tuki suowoa tuhoa;

Useinpa merellä Pohjan

Tuuli laittoa kysywi,

Wastatuuli warpehia."

340. Sano vanha Väinämöinen:

"Sen tähän sepon wenosen
 Laiat rautohin rakettu,
 Jott' ei tuulen tuike wiesä,
 Tahi ottoa ahawan.

Kaheskolmatta Runo.

Wainämöinen laskee niemestä eille, tulee kos-
felle, wenet puuttuu hauin hartioille. Betää
hauin miekallansa wenehesen, pahkoo sen halki ja
alkaa kanteletta luista laatia. Walmiiksi saatua kut-
sua lässä olewaiset matkalaisensa soittamaan. Run-
iloa ei syntynyt heidän soitosta, niin käyttää ulom-
panaki kanteleen. Ei ollut soittajata ulompanakan.
Siitä ukko Wainämöinen itse alko soittaa. Wasta-
ko ilo nousi. Ei ollut eläwätä metsässä, ei lintua
ilmassa, ei kaloa weessa, jok' ei rientänyt kuule-
maan. Itse haltiatkin weessa, ilmassa ja metsäs-
sä kuunteliwat ilomielin kanteleen soittoa. Wimmen
puhkesiwat kaikki lässä olewat itkuun ja itse Wai-
nämöinenki itki, jotta suuret wesipisarat wieriwät
filmistä maahan. Maalta merehen juosseet kas-
woiwat siellä kyynelet kauniiksi simpukoiksi.

Siitä wanha Wainämöinen
Laskea karehtelemi,
Menästä utusen niemen,
Päästä saaren terhenisen;
5. Laske päivän maawesjä,
Päivän toisen suowesjä,
Kolmannen kosken wesjä.

Tuossa wanha Wainämöinen

Itse noin sanoiksi wirkki

10. Korpalla kosken tulisen,
 Pyhän wirran pyörteessä:
 "Neiti kosken korvallinen,
 Impi wirran wierellinen!
 Weäppä lankoa we'elle,
15. Sinerwätä lainehelle,
 Tullessa punasen purren,
 Terwarinnan teuotessa.
 Kiwi on keskellä jokia,
 Paasi kuohun kuffuralla,
20. Gessä on punasen purren,
 Tiellä terwasen wenehen.
 Wäännä reikä wääntiällä,
 Puhkase purasimella,
 Totta juosta puisen purren,
25. Terwarinnan teuotella.
 Rauaksi wenehen rinta,
 Kiwen kylki sammaliksi,
 Kuohuja fulettaisa,
 Mäkipäitä mäntäissä!
30. Koprin kouhuja koloa,
 Käsin käännä käppyröitä,
 Sylin aaltoja syseä,
 Tott' ei riuško rinnoilleni,
 Eikä päälleni päräjä.
35. Ukko taiwahan jumala!
 Tot' olet ainoinen apuni,
 Piä miekalla perä,

- Tuiota tupettomalla,
 Jotta juosta puisen purren,
 40. Mennä mäntysen wenehen."
 Siinä puuttu puinen purssi,
 Bene Bändlän wäsähty;
 Purssi puuttuwi lujahan,
 Takistu wene punanen.
45. Waka wanha Wainämöinen
 Urwelee, ajattelewi:
 "Mihin puuttu puinen purssi,
 Piätty wene punanen?
 Kivellenkö, wai haolle,
 50. Waike waskirauniolle?"
 Kallistihen katsomahan:
 "Ei kiwollen, ei haolle,
 Eikä waskirauniolle,
 Suuren on hauin hartioilla,
 55. We'en koiran koukkuluilla."
 Se on lieto Lemminkäinen
 Pisti miekkansa merehen,
 Pajionsa alle laiwan,
 Ei ota wenonen juosta,
 60. Pääse purssi puutoksesta;
 Miekkä murskaksi mureni,
 Kala pääsi terweheksi.
 Siitä seppo Ilmarinen
 Pisti miekkansa merehen,
 65. Pajionsa alle laiwan,
 Ei ota wenonen juosta,
 Pääse purssi puutoksesta;

- Miekkä murskahti muruksi,
 Kala pääsi terveheksi.
70. Silloin vanha Väinämöinen
 Wyöltä miekkansa wetäwi,
 Tupestansa tuiman rauan,
 Pisti hauin hartioihin,
 We'en koiran koukkuluihin.
75. Nostatti kalan merestä,
 Pään weti wenosehensa,
 Purston pohjahan puotti.
 Katselawi, kääntelawi,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
80. "Totaki joessa ompi
 Hakojaki, haukiaki;
 Ku olle wanhin sulholoista
 Hauki halki pahkomahan,
 Kala wiploin wiiltämähän."
85. Miehet purresta puhuiwat,
 Eausu waimot laitasilta:
 "Saajan on käet sulimmat,
 Gormet pyytäjän pyhimmat."
- So otti wenonen juosta,
90. Pääsi pursi puutoksesta;
 Waka vanha Väinämöinen
 Luotti purren luotoselle,
 Otti weitsen huotrastansa,
 Wasemelta puoleltansa,
95. Tolla hauin halkasewi,
 Pahkowi kalan kabeeksi.
 Sanan wirkko, noin nimesi:

- "Mikä tuosta ei tulisi
 Hauin suuren hampahista,
 100. We'en koiran koukkuluista,
 Jos oisi sepon pajassa,
 Luona taitawan takojan,
 Miehen mahtawan käsissä?"
 Sano seppo Ilmarinen:
105. "Mikä turhasta tulisi,
 Työkki tyhjästä olisi,
 Kalan ruuosta kalukki,
 Jos oisi sepon pajassa,
 Luona taitawan takojan,
 110. Miehen mahtawan käsissä!"
 Sano vanha Väinämöinen:
- "Tuo ois alku kanteletta,
 Kun oisi osajaan luona,
 Miehen mahtawan käsissä!"
115. Ei ollut osojata,
 Eikä miestä mahtajata,
 Harpun luisen laatiata;
 Waka vanha Väinämöinen
 Itse löihen laatiaksi,
 120. Tekiäksi teentelihen.
 Kusta sai kopan korian?
 Tuolta tuomikkopurolta,
 Kuusesta kumisevästä.
 Mist' on nauhat kanteletta?
125. Hauin suuren hampahista,
 Drasiista Tuonen orjan.
 Vielä uupuwi wähasen,

- Kaijoawi Kanteloinen,
 Yhtä kieltä, kahta jouhta;
 130. Mist' on kielet kanteletta?
 Hirukksista Hiien ruunan,
 Lemmon warsan waattehista.
 Jo on soitto walmihina,
 Soitto suuri hauinluinen,
 135. Kantelo Kalanewänen.
 Waka wanha Wainämöinen
 Kutsu wanhat soittamahan,
 Wanhat soitti, pääät wapiisi,
 Ei ilo ilolle tullut,
 140. Soitto soitolle tajunut.
 Kutsu nuoret soittamahan,
 Nuoret soitti, formet notku;
 Eipä ääni ääni ollut,
 Ilo käynynnä iloista.
 145. Soitti lieto Lemminkäinen,
 Soitti seppo Ilmarinen;
 Ei ilo ilolle käynyt,
 Soitto soitolle nlennyt.
 Waka wanha Wainämöinen
 150. Käytti soiton Pohjolaassa,
 Kantelon Kalewalaassa;
 Soitti Pohjolan emäntä,
 Soitti pojat Pohjolaassa,
 Soitti pojat, soitti neiot,
 155. Soitti pikku piikasetki,
 Soitti miehet naimattomat,
 Soitti nainehet urohöt,

- Tuota käänsit, tuota wäänsit,
 Tuota kynsin kiinnittiwät,
 160. Toki ei oikehin osattu,
 Kielet fierohon tulivat,
 Koska kansa kahtalainen
 Niitä soitti sormillansa.
 Jouhet parkuivat pahasti,
 165. Ääni kaikku karkiaasti,
 Soitto julmaasti sorisi.
 Ukko uunilta herännyt,
 Kiukahalta kirsahtanut
 Sanowi sanalla tuolla,
 170. Pausu tuolla lausehella:
 ' Heretkääte, heittäkääte,
 Kaikki käypi karwoilleni,
 Puhki korwani puhuwi,
 Läpi pääni läylentäwi,
 175. Wiepi wiikoksi uneni.
 Jos ei soitto Suomen kansan
 Basta waituta paremmin,
 Eli uuwuta unehen,
 Niin wetehen wiskoote,
 180. Aalloille upottoote;
 Tahi saattoote takasin
 Miehen tehnehen käsihin,
 Sormille sowitzellian."
 Soitto kielin kertiäwi,
 185. Kanterwo sanoin kajahu:
 "En minä jokehen joua,
 Enkä aalloille ajau;

- Bielä soitan suoriolla,
 Wangun waiwan nähnehellä.”
190. Topa wietihin wisusti,
 Kannettihin kaunihisti
 Niehen laatian kätchen,
 Sormille sowitzelian.
- Waka wanha Wainämöinen
195. Peukaloitansa pesewi,
 Sormiansa suorittawi.
 Istuwi ilokiwelle,
 Raito rantakalliolle,
 Hopeaiselle mäelle,
200. Kultaselle funnahalle.
 Otta soiton sormillensa,
 Käänti käyrän polwillensa,
 Kantelen kätensä alle.
 Sanowi sanalla tuolla,
205. Pausu tuolla lausehella:
 ”Ku ei liene ennen kuullut
 Ilta ikirunojen,
 Rajahuista kanteloisen,
 Se on tulko kuulemahan.”
210. Soitti wanha Wainämöinen,
 Sekä soitti, jotta laulo,
 Sormet nousi notkiaasti,
 Sormet pienet pyörähteli,
 Peukalo ylös keweni;
215. Jo käwi ilo ilolle,
 Soitto soitolle yleni.
 Hywin soitti hauin hammas,

- Kalan pursto pöörähteli,
 Ulwosi upean jouhet,
 220. Katsun jouhet raikkahuwat.
 Ei ollut sitä metsäsästä
 Galan neljän juoksewata,
 Koiwin koiikkelehtawata,
 Ku ei tullut kuulemahan,
 225. Floa imehtimähän.
 Heräsi susiki suolta,
 Nousi karhu kankahalta,
 Petäjäisestä pesästä,
 Kutiskoista kuusisesta.
 230. Karhu aiallen kawahti,
 Weräjällen wieretäksen,
 Nita kaatu kalliolle,
 Weräjä aholle wieri.
 Siitä kuusehen kujahti,
 235. Petäjähän pöyrrähytti,
 Sehesä isän iloa,
 Soitellessa Wainämöisen.
 Metsän ukko halliparta,
 Metsän kuulusa kuningas,
 240. Kanssa muu Tapion kansa,
 Käwit kaikki kuulemahan.
 Stsekki metsän emäntä,
 Tapiolan tarkka waimo,
 Sinisukkahan siroksen,
 245. Punapaulohin paneksen,
 Nousi koiwun konkelolle,
 Lepän lengolle lemähti,

- Kanterwoa kuulemahan,
Soittoa tajuamahan.
250. Ei sitä metsässä ollut
Melijalkoa jaloa,
Eikä ilmassa oloa
Kahen siiven siukowata,
Vintuparwea parasta,
255. Ku ei tullut tuiskutellen,
Kiiätellen kiirehtinyt,
Kunnioa kuulemahan,
Iloa imehtimähän.
Lenti kocko korkialta,
260. Halki pilvien hawukka,
Uli aalloilta sywiltä,
Sotka soien wieremmiltä,
Soutsenet sulilta soilta.
Pieniäki peipposia,
265. Leiwoja liki tuhatta,
Sirkkuja sitäi enemmän
Haasto ukon hartioilla.
Itse kaunis ilman impi,
Päiwätär päätöwä neiti,
270. Neito Kuutar koria,
Yks' on ilman wempeellä,
Laimon kaarella kajotti,
Toinen pitkän pilwen pääällä,
Pilwen reunalla rehotti,
275. Pitelivät pirtojansa,
Niisiänsä nostelivat,
Kultasukkula käessä,

- Pivossa hopiapirta,
 Kultakangasta kutowat,
 280. Hopiaista helkkyttiwät.
 Baan kun kuulit ouon äänen,
 Soitannon sulosen sulhon,
 So pirta pivosta pääsi,
 Kirpo sukkula käästä,
 285. Katkesiwat kultarihmat,
 Helähti hopialangat.
 Eik' ollut sitä weessä
 Ewän kuuen kulkewata,
 Kaheksan karehtiata,
 290. Kalaparwea parasta,
 Ku ei tullut kuulemahan,
 Gloa imehtimähän.
 Pohet uipi, uipi siiat,
 Uipi haut hangotellen,
 295. Been koirat wengotellen,
 Muiehetki, muut kalatki,
 Rinnoin ruohoon ajaksen,
 Ewin eille ehteleksen,
 Wirttä Wainon kuulemahan,
 300. Gloa imehtimähän.
 Uhto aaltojen funingas,
 Been ukko ruohoparta,
 Been kalwolle weäksen,
 Luikahaksen lumpehelle.
 305. Itsekki ween emäntä,
 Been wiljasa emäntä,
 Hiipowi hiwukksiansa,

- Hapsiansa harjoawi,
 Kammallansa kultafella,
 310. Harjalla hopeisella;
 Waan kun kuuli ouon äänen,
 Suomen soitannon sulosen,
 Jo sula läestä kirpo,
 Harja formista solahti.
315. Itse siirtihen polonen,
 Paneutti toisen paikan,
 Rinnoin ruowošta riwahti,
 Wetihen wesikiwelle,
 Watsallehen waiwausi,
320. Tuota ääntä kuulemahan,
 Soitteloä Wainämöisen,
 Soitteloä, lauleloä,
 Kun oli ääni kummanlainen,
 Warsin soitanto sulonen.
325. Ei ollut sitä urošta,
 Eikä miestä urhiata,
 Eikä miestä, eikä naista,
 Eikä waimoa wafeti,
 Kullen ei itukfi käynyt.
330. Itkit nuoret, itkit wanhat,
 Itkit miehet naimattomat,
 Itkit nainehet urohot,
 Itkit pojat puolikāset,
 Sekä pojat, jotta neiot,
335. Itkit pienet piikāsetki,
 Kun oli ääni kummanlainen,
 Suomen soitanto sulonen.

Itsensäki Wainämöisen

Kynnelwieri kyykähteli.

340. Beet wieri filmistänsä
Kaasiammat karpaloita,
Pyylihämmät pyyn munia,
Häriämmät päitä pääskyn,
Lewelle leuoillensa;

345. Leweiltä leuoiltansa
Reheille rinnoillensa;
Reheiltä rinnoiltansa
Pätöwille polwillensa;
Pätöwiltä polwiltansa

350. Jalkapöyille jaloille;
Jalkapöyiltä jaloilta
Maahan alle jalkoinsa;
Wieriwät wesi pisarat
Läpi wien willawaijan,

355. Läpi kuuen kultawyhönsä,
Seitsemän sinihamosen,
Sarkakauhunan kahetsan.

Niin weet jokena juoksi

Luota wanhan Wainämöisen

360. Rannalle meren sinisen;
Rannalta meren sinisen
Alle selwien wesien,
Päälle mustien murien.

Siellä kaswoit kaunihiksi,

365. Simpsukaisiksi sikesi,
Kuningasten kunnioiksi,
Waltojen iki iloksi.

Sano vanha Bâinâmöinen:

"Onko tässä nuorisossa,

370. Nuorisossa kaunosessa,

Tässä suuressa su'ussa,

Osso isän alassa,

Kynnelteni poimiata

Alta selvien wesiin,

375. Päältä mustien murien?"

Sekä nuoremmat sanowi,

Totta vanhat wastoawi:

"Ei ole tässä nuorisossa,

Nuorisossa kaunosessa,

380. Eli suuressa su'ussa,

Osso isän alassa,

Kynneltesi poimiata.

Alta selvien wesiin,

Päältä mustien murien."

385. Nlin tuli sininen sotko,

Useinpa sininen sotko

Suullansa sukellekse,

Wilussa wilottelelse.

Sep' on poimi simpukoita,

390. Bâinâmöisen kynneleitä,

Alta selvien wesiin,

Päältä mustien murien.